

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΡΑΧ ΤΟΥ 2008

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ
Α.Μ. 8760

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ,
ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Ηράκλειο
Δεκέμβριος, 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 2008	
1.1 Ορισμός της οικονομικής κρίσης.....	6
1.1.1 Το χρονικό της οικονομικής κρίσης του 2008.....	7
1.1.2 Χαρακτηριστικά της ύφεσης.....	10
1.2 Προϋπάρχουσες ανισορροπίες στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη.....	11
1.3 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης.....	15
1.4 Η κρίση του δημοσίου χρέους.....	16
1.5 Η κρίση των αγορών στην Ευρώπη.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΕΘΝΙΚΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	
2.1 Το Ισοζύγιο Πληρωμών.....	20
2.2 Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών.....	22
2.3 Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών.....	23
2.4 Κύρια στατιστικά στοιχεία.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	
3.1 Αναδιανομή εισοδήματος την περίοδο του 2010.....	30
3.1.1 Διανομή εισοδήματος.....	30
3.1.2 Έκταση και κατανομή της φτώχειας.....	33
3.1.3 Τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	36
3.2 Η αναδιανομή εισοδήματος στην Ευρώπη και στην Ελλάδα μεταξύ της περιόδου 2010-2012.....	39
3.3 Φορολογικά συστήματα και κοινωνική ευημερία.....	41
3.4 Προϋπολογισμός και αναδιανομή εισοδήματος.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΤΟ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ	
4.1 Ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές.....	48
4.2 Η στρατηγική "Ευρώπη 2020".....	49
4.3 Το μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης.....	50
4.3.1 Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.....	50
4.3.2 Το πλαίσιο μακροοικονομικής επιτήρησης.....	53
4.3.3 Το Σύμφωνο για το Ευρώ.....	54
4.4 Διαχείριση κρίσεων και Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας.....	55
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	57
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	60

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της αναδιανομής εισοδήματος στην Ευρώπη μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης. Γίνεται μία παρουσίαση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης από την ημέρα εμφάνισης της μέχρι σήμερα και τον αντίκτυπο που είχε στην ζωή των ατόμων. Ακόμη προβαίνουμε στην καταγραφή όλων των παρεμβάσεων από την πλευρά της ΕΕ, προκειμένου να επιλυθούν τα προβλήματα που έχουν ανακύψει.

Για την επίτευξη της συγκεκριμένης μελέτης πραγματοποιήθηκε έρευνα μέσω της έντυπης και διαδικτυακής βιβλιογραφίας με σκοπό την συγκέντρωση των απαιτούμενων στοιχείων. Κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην εκπόνηση της έρευνας βοήθησαν οι μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας, οι οποίες ασχολήθηκαν πιο εκτεταμένα με το υπό εξέταση θέμα και οι εκτιμήσεις της Eurostat.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σημερινή εποχή, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται αντιμέτωπη με μία πληθώρα οικονομικών προβλημάτων. Λόγω των αποκλίσεων στην οικονομική κατάσταση και εξέλιξη των κρατών μελών, μεγιστοποιήθηκαν τα χάσματα ανταγωνιστικότητας και δημιουργήθηκαν επιπρόσθετες μακροοικονομικές ανισορροπίες στο εσωτερικό της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με απώτερο σκοπό να σταματήσει την επανάληψη ανάλογων καταστάσεων μελλοντικά, προχώρησε στην σύνταξη προτάσεων γύρω από ένα καινούργιο τρόπο επιτήρησης, όπου θα μπορούν να ανιχνεύονται και να διορθώνονται πιο άμεσα ενδεχόμενα προβλήματα. Τέτοιου είδους προβλήματα θεωρούνται οι μακροοικονομικές ανισορροπίες και τα μεγιστοποιημένα ελλείμματα ή πλεονάσματα τρεχουσών συναλλαγών.

Παρά τις εντατικές προσπάθειες που έχουν πραγματοποιηθεί, μέχρι στιγμής δεν υπάρχει κάποιο ενδεχόμενο να αλλάξουν τα πράγματα, καθώς η εμπιστοσύνη προς τις αγορές έχει εξαλειφθεί. Με δεδομένη την όλη κατάσταση πολλές χώρες αναγκάστηκαν να υποχρεώσουν τους πολίτες τους να αποδεχτούν πολύ σκληρά οικονομικά μέτρα και να δεχτούν κάθε αλλαγή που επρόκειτο να συμβεί στον εργασιακό κυρίως χώρο. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη της ΕΕ προσπαθούν να προσεγγίσουν και να διαμορφώσουν τις εθνικές οικονομικές πολιτικές τους, προκειμένου να είναι έτοιμα να αναλαμβάνουν από κοινού δράση. Έτσι, υπολογίζεται ότι θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις, όπως η σημερινή οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση.

Παρόλα ταύτα η ΕΕ προχώρησε στη θέσπιση νέων διαταγμάτων και κανόνων προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι κάθε χρηματοπιστωτικός φορέας διέπεται από ένα άρτιο κανονιστικό εποπτικό πλαίσιο. Μέσα από αυτό γίνεται η προώθηση επιπρόσθετων μέτρων έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα ευρωπαϊκά τραπεζικά ιδρύματα είναι επαρκή ως προς τα αποθέματα κεφαλαίων και είναι θέση να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενους κλυδωνισμούς του τραπεζικού τους συστήματος. Με αυτόν τον τρόπο συνεχίσουν να λειτουργούν με κανονικούς ρυθμούς και να είναι σε θέση να προσφέρουν πιστώσεις σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Η παρούσα εργασία έχει αντικείμενο την παρουσίαση του χρονικού της οικονομικής κρίσης και της συμβολής της προς την αναδιανομή εισοδήματος στην Ευρώπη. Η επιλογή του θέματος, οφείλεται στο ενδιαφέρον μας να προσδιορίσουμε την

κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη από το 2008 μέχρι σήμερα και πως γίνεται πλέον η αναδιανομή των εισοδημάτων.

Η εργασία εξετάζει όλα τα χαρακτηριστικά της οικονομικής ύφεσης και το μακροοικονομικό πλαίσιο. Ερευνούνται τα εθνικολογιστικά μεγέθη και γίνεται επισκόπηση γύρω από την αναδιανομή εισοδήματος. Στοχεύει κυρίως στην διερεύνηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ευρωπαίοι λόγω της Παγκόσμιας κρίσης και των προοπτικών για ένα αποτελεσματικό μέλλον.

Οι λέξεις – κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να συγκεντρωθούν οι κατάλληλες πληροφορίες είναι: Αναδιανομή εισοδήματος, Φτώχεια, οικονομική κρίση, Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας, ΑΕΠ, πληθωρισμός, ανεργία, απασχόληση. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την προσέγγιση του θέματος της εργασίας είναι η εξής:

- Καθορισμός του στόχου και του σκοπού της μελέτης
- Έρευνα μέσω του διαδικτύου και της υπάρχουσας έντυπης βιβλιογραφίας.
- Ανάλυση του υλικού και των πληροφοριών που συγκεντρώθηκε.
- Εξαγωγή συμπερασμάτων – Διατύπωση προτάσεων

Η δομή της εργασίας έχει ως ακολούθως:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία περιγραφή γύρω από τα χαρακτηριστικά και τον ορισμό της οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, περιγράφεται όλο το ιστορικό από την εκδήλωση του φαινομένου και οι προϋπάρχουσες ανισορροπίες τόσο στο εγχώριο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στη συνέχεια περιγράφονται όλες οι επιπτώσεις της ύφεσης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο προχωράμε στην παρουσίαση των εθνικολογιστικών μεγεθών της Ευρωζώνης. Συγκεκριμένα, γίνεται ανάλυση μεταξύ των επίεδο του Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών και των Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών. Επιπροσθέτως, πραγματοποιείται μία περαιτέρω ανάλυση γύρω από τα κύρια στατιστικά στοιχεία, ως προς την εκτίμηση του ισοζυγίου πληρωμών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά την περίοδο του 2011.

Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται μία επισκόπηση γύρω από την αναδιανομή εισοδήματος. Αρχικά περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της αναδιανομής και στη συνέχεια γίνεται ανάλυση γύρω από την έκταση και τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας στην Ευρωζώνη. Ακολουθεί, περαιτέρω ανάλυση ως προς την αναδιανομή εισοδήματος στην Ευρωζώνη και στην Ελλάδα την περίοδο του 2010-2012. Στη συνέχεια γίνεται

περιγραφή των φορολογικών συστημάτων της ΕΕ και πόσο συμβάλλουν στην κοινωνική ευημερία της εκάστοτε χώρας. Επίσης, καταγράφονται όλα τα στοιχεία του γενικότερου προϋπολογισμού, και του κατά πόσο συμβάλλει στην δίκαιη αναδιανομή των εισοδημάτων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται μία παρουσίαση του μακροοικονομικού πλαισίου της Ευρωζώνης και των μέτρων που έχουν λάβει ως προς την αντιμετώπιση της κρίσης. Επιπροσθέτως, γίνεται ανάλυση των χαρακτηριστικών του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και του Συμφώνου του Ευρώ. Εν κατακλείδι, γίνεται μία παρουσίαση ως προς τις μεθόδους διαχείρισης των οικονομικών κρίσεων και της συμβολής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την καταγραφή των γενικών συμπερασμάτων όπως προέκυψαν από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 2008

1.1 Ορισμός της οικονομικής κρίσης

Ως οικονομική κρίση ονομάζεται το φαινόμενο κατά το οποίο δημιουργείται στην εγχώρια αγορά μία αρνητική πορεία. Αναλυτικότερα, ως κρίση καλείται μια αλλαγή της κανονικής οικονομικής κατάστασης σε διαβαθμίσεις αντικανονικότητας. Επιπρόσθετα, μπορεί να θεωρηθεί ότι η οικονομική κρίση αφορά μια κατάσταση που οδήγησε στην ανικανότητα έλεγχου των σημαντικότερων οικονομικών γεγονότων και κατ' επέκταση σε μία κατάσταση πανικού και χάους στις εγχώριες αγορές. Οι εκάστοτε διαταραχές που δημιουργήθηκαν κατά την εμφάνιση της κρίσης έγιναν αρχικά αισθητές σε μία χώρα και στην πορεία επεκτάθηκαν σε όλη την σχεδόν την παγκόσμια αγορά (Blundell-Wignall, at all, 2010).

Σε γενικές γραμμές, η επέκταση της χρηματοοικονομικής κρίσης για κάθε χώρα επιτεύχθηκε με διαφορετικούς τρόπους, οι οποίοι είναι (Gros, at all, 2011):

- Η επέκταση κοινών αρνητικών χαρακτηριστικών σε δύο ή περισσότερες χώρες. Βασικό παράδειγμα σε αυτήν την περίπτωση θεωρείται ότι η κρίση σε δύο ή περισσότερες χώρες χτύπησε την αγορά των μετοχών.
- Εξαιτίας των εμπορικών δεσμών ανάμεσα σε δύο κράτη, έγινε επιτρεπτή η μεταφορά των εισοδημάτων μεταξύ τους.
- Ο τεράστιος ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη, θεωρήθηκε ότι είναι δυνατόν να δημιουργήσει σε επιπρόσθετες συναλλαγματικές υποτιμήσεις των νομισμάτων.
- Οι χρηματοοικονομικοί δεσμοί ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες χώρες δύναται να επιφέρουν πολύ μεγάλες συσχετίσεις ανάμεσα στις αγορές των περιουσιακών στοιχείων. Ως επί τω πλείστον, σε περίπτωση που ένα κράτος προχωρήσει σε επενδύσεις ή δανεισμό προς μία άλλη χώρα και δημιουργηθούν αρνητικά αποτελέσματα είτε στην μία είτε στην άλλη χώρα τότε αν επέλθει στην κρίση η μία από αυτές, οδηγεί και την άλλη χώρα προς την ύφεση (Στράντζαλης, 2010).

1.1.1 Το χρονικό της οικονομικής κρίσης του 2008

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική επισκόπηση διακρίνουμε ότι μέχρι την περίοδο του 2007, η διεθνής οικονομία γνώριζε μεγάλη ανάπτυξη και περιβάλλονταν από πλήρη αισιοδοξία. Συγκεκριμένα, από την περίοδο του 2002 έως το 2007 καταγράφηκε η μεγαλύτερη μέση παγκόσμια ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων. Αναλυτικότερα, έχει παρατηρηθεί ότι την περίοδο του 2007 το μέγεθος της ετήσιας παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας άγγιξε τα 55,6 τρισεκατομμύρια δολάρια, με τάση ανάπτυξης κατά 23,9% σε σταθερές τιμές συγκριτικά με την περίοδο του 2000 (Ζόνζηλος, 2010).

Επιπρόσθετα την περίοδο του 2007, η μαζική διεθνής οικονομική δραστηριότητα αφορούσε το 25,3% στις Η.Π.Α., το 29,9% στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 χωρών-μελών, το 13,1% στις 4 μεγάλες αναπτυγμένες χώρες, Ινδία, Ρωσία, Βραζιλία και Κίνα, το 7,8% στην Ιαπωνία, και το υπόλοιπο 23,9% στις υπόλοιπες οικονομίες. Πέρα όμως από αυτά η αισιοδοξία ήταν ακόμα πιο μεγάλη στον χρηματοοικονομικό κλάδο. Με βάση ιστορικά στοιχεία προέκυψε ότι κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, ο χρηματοοικονομικός τομέας κατέγραψε τεράστια διεθνή ανάπτυξη, καθώς προέκυψαν υπέρογκα έσοδα και αγοραία προστιθέμενη αξία, στις αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης και των Η.Π.Α. (Gros, at all, 2011).

Προχωρώντας σε μεταγενέστερες εποχές και συγκεκριμένα από το 2004 έως το 2006, το επιτόκιο παρέμβασης στις Η.Π.Α. μεγιστοποιήθηκε από το 1% στο 5,25%. Το γεγονός αυτό είχε αρνητικά αποτελέσματα καθώς οδήγησε στην επιβράδυνση των αγορών ακίνητης περιουσίας. Σύμφωνα με μελέτες τα πρώτα συμπτώματα της ύφεσης έγιναν αισθητά κυρίως την περίοδο του 2006, τη στιγμή όπου οι τιμές των ακινήτων στις Η.Π.Α. άρχισαν να πέφτουν (Στράντζαλης, 2010).

Επιπλέον, πολλά νοικοκυριά οδηγήθηκαν στη χρεοκοπία, λόγω των στεγαστικών δανείων που είχαν λάβει χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης (subprime), τη στιγμή που άρχισαν να αυξάνονται τα επιτόκια. Ως επί το πλείστον το πιο μεγάλο κομμάτι όλων αυτών των δανειακών συμβάσεων είχε αρχικά περάσει σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα και επενδυτές της παγκόσμιας αγοράς μέσω των τιτλοποιήσεων σε αμοιβαία κεφάλαια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, οι αρχικές επιπτώσεις των χρεοκοπημένων νοικοκυριών άρχισαν να γίνονται αισθητές στην αγορά τιτλοποιημένων ομολόγων subprime (Blundell-Wignall, at all, 2010).

Σύμφωνα με τις εν λόγω επιπτώσεις της κρίσης, την περίοδο του 2006 ο οίκος Fitch έδωσε έμφαση και υποστήριξε ότι ένας αρκετά μεγάλος αριθμός οφειλετών που

είχαν λάβει στεγαστικά δάνεια subprime θα ερχόταν αντιμέτωπος με ποικίλα προβλήματα την περίοδο του 2007, λόγω του ότι τα συμβόλαιά τους πλέον θα περιλάμβαναν καινούργια επιτόκια αγοράς. Επιπλέον, την ίδια χρονική περίοδο η Orbit Mortgage Solutions, που αφορούσε ένα όχι και πολύ μεγάλο πιστωτικό ίδρυμα της Καλιφόρνιας, οδηγήθηκε σε πτώχευση (Buitter, at all, 2011).

Πέρα από τα παραπάνω, στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στη Βρετανία το γνωστό πιστωτικό ίδρυμα HSBC προχώρησε στην ανακοίνωση απομείωσης κατά \$10,5 δις, εξαιτίας των διάφορων πιέσεων της αμερικανικής θυγατρικής της Household Finance Corporation (Gros, at all, 2011). Επίσης, την ίδια χρονική περίοδο, η New Century Financial, οδηγήθηκε κι αυτή με την σειρά της σε πτώχευση. Από την άλλη πλευρά η UBS αναγκάστηκε να κλείσει το Dillon Reed hedge fund, καθότι παρουσιάστηκαν ζημιές ύψους \$125 εκ. Το 2007 ακόμη, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα Bear Stearns οδηγήθηκε σε αναγκαστική πριμοδότηση ύψους \$3,2 δις. προς το hedge fund, λόγω του ότι αντιμετώπιζε μεγάλες απώλειες (Στράντζαλης, 2010).

Κατά γενική ομολογία, όλες οι παγκόσμιες τράπεζες άρχισαν σταδιακά να κατανοούν ότι τα περιουσιακά τους στοιχεία που στηρίζονταν στα στεγαστικά δάνεια, δεν είχαν τόση μεγάλη αξία όση πίστευαν. Πιο αναλυτικά είχαν προχωρήσει σε λανθασμένη τιμολόγηση του κινδύνου. Έτσι λοιπόν πλέον, καθώς οι σχετικές αγορές κατέρρεαν ήταν πρακτικά αδύνατο να προχωρήσουν στην εκτίμηση της αξία των δανείων αυτών (Buitter, at all, 2011).

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μετά την εμφάνιση της κρίσης και λόγω των κεφαλαιακών τους αναγκών, σταμάτησαν να δανείζουν. Ουσιαστικά κανένα ίδρυμα πλέον δεν ήταν σε θέση να δανείζει, όσο χαμηλό κι αν ήταν το ποσό και ο χρόνος αποπληρωμής του δανείου. Αυτό που παρατηρήθηκε κατά καιρούς ήταν ότι πολλά πιστωτικά ιδρύματα άρχισαν να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας. Έτσι λοιπόν κρίθηκε η ανάγκη να εξασφαλίσουν τα κράτη την βραχυχρόνια χρηματοδότησή τους προκειμένου να συνεχίσουν να λειτουργούν (Gros, at all, 2011).

Όσον αφορά τα διεθνή χρηματιστήρια, παρουσίασαν κι αυτά με την σειρά τους αρνητικά αποτελέσματα στην αρχή της κρίσης. Έτσι την περίοδο του 2008, η κρίση στη διατραπεζική αγορά και την αγορά ομολόγων επηρέασε και τις χρηματιστηριακές αγορές. Αυτό που προέκυψε κατά τη συγκεκριμένη περίοδο ήταν κυρίως η συρρίκνωση των διεθνών χρηματιστηριακών δεικτών. Έτσι λοιπόν άρχισε μια πτωτική πορεία των χρηματιστηρίων (Στράντζαλης, 2010).

Κατά την ίδια χρονική περίοδο του 2008 η οικονομική κρίση επιδεινώθηκε σε μέγιστο βαθμό. Συγκεκριμένα οι επιπτώσεις της έγιναν αισθητές κυρίως όταν η Bear Stearns ήταν έτοιμη να κλείσει, λόγω των υπέρογκων απωλειών και της ανέφικτης βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης. Μεταξύ των άλλων, η εύρεση ασφαλούς καταφυγίου από τους επενδυτές είχε ως αποτέλεσμα να σημειώσουν χαμηλά επίπεδα οι αποδόσεις των εντόκων γραμματίων του αμερικανικού δημοσίου (Χαρδούβελης, 2007).

Έτσι λοιπόν, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) προχώρησε σε προειδοποίηση ότι ενόψει της ύφεσης υπάρχει το ενδεχόμενο τα αρνητικά αποτελέσματα για το σύνολο του χρηματοοικονομικού τομέα να αγγίζουν τα \$1 τρισ. Ωστόσο, η Τράπεζα της Αγγλίας προχώρησε στην δημιουργία ενός σχεδίου ανταλλαγής «επικίνδυνων» στεγαστικών δανείων με «ασφαλή» κρατικά ομόλογα, γύρω στα £50 δισ. Παρόλα ταύτα οι εγχώριες αγορές πίστευαν ότι ο συστημικός κίνδυνος δεν θα ήταν και τόσο μεγάλος. Επίσης υπήρχε η εντύπωση ότι η κρίση στις Η.Π.Α. θα ήταν αρκετά περιορισμένη, άσχετα από την παγκόσμια συρρίκνωση των δεικτών των χρηματιστηρίων (Ζόνζηλος, 2010).

Με το πέρασμα του χρόνου και την παραμονή της κρίσης και τις επιπτώσεις της ο παραδοσιακός μηχανισμός μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής είχε ουσιαστικά παραλύσει. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, τα κεντρικά πιστωτικά ιδρύματα να προχωρήσουν σε αναζήτηση πηγών ρευστότητας. Ωστόσο, παρά τις έντονες παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες, τα κεντρικά πιστωτικά ιδρύματα δεν μπορούσαν να επιλύσουν το πρόβλημα ρευστότητας και φερεγγυότητας, εξαιτίας της επιδεινούμενης κρίσης (Στράντζαλης, 2010).

1.1.2 Χαρακτηριστικά της ύφεσης

Ως προς τα χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής ύφεσης διακρίνονται πολύ δυσάρεστα γεγονότα, όπως είναι η πτώση της χρηματιστηριακής δραστηριότητας πολλών τραπεζικών οργανισμών, η χρεοκοπία μίας μεγάλης μερίδας επιχειρήσεων, οι μαζικές πωλήσεις των μετοχών και η μεγιστοποίηση της ανεργίας και των οικονομικών στοιχείων κάθε χώρας. Ωστόσο, από την στιγμή που έγινε αισθητή η κρίση μέχρι και σήμερα, παρατηρείται μία σταθερή τάση ως προς τις τιμές των προϊόντων. Επίσης, το βαρύ χτύπημα επέρχεται και με την αύξηση του πετρελαίου, εν καιρώ κρίσης, το οποίο οδήγησε πολλά νοικοκυριά στην αναζήτηση νέων πηγών ενέργειας (Buitter, at all, 2011).

Τα αίτια ενδεχομένως που οδήγησαν στην οικονομική ύφεση διαφέρουν από χώρα σε χώρα, ανάλογα με την χρονική περίοδο όπου εμφανίστηκε και την οικονομική της κατάσταση πριν την κρίση. Σύμφωνα με εκτιμήσεις διάφορων οικονομολόγων και οικονομικών αναλυτών, υποστηρίζεται ότι για να οδηγηθεί μία χώρα σε οικονομική κρίση, θα πρέπει να υφίστανται κάποιοι εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες. Σύμφωνα με τους εσωτερικούς παράγοντες αφορούν το εσωτερικό οικονομικό περιβάλλον κάθε χώρας, δηλαδή την λειτουργία των εγχώριων κεφαλαιαγορών. Όσον αφορά τους εξωτερικούς παράγοντες, έχουν άμεση σχέση με την Διεθνή Κεφαλαιαγορά του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Χαρδούβελης, 2007).

Οι συγκεκριμένοι εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες έχουν την δυνατότητα να επηρεάζονται από κοινούς άξονες. Αναλυτικότερα, η εκάστοτε εποχή ανάλογα με τα οικονομικά της χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της μπορεί να επέλθει σε κρίσεις. Όσον αφορά τους εν λόγω άξονες, θεωρούνται οι χρηματιστηριακές αξίες, η τεράστια δανειοδότηση από μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η επέκταση επικίνδυνων παραγωγών που προστίθενται στην αγορά και οι κοινωνικές ανισότητες. Τα αίτια και οι παράγοντες αφορούν δύο παρόμοιες και αλληλένδετες έννοιες, τις οποίες τις περισσότερες φορές υπάρχει η δυνατότητα να τις ταυτίσουμε. Ωστόσο, προκειμένου να οδηγηθεί προς την ύφεση μία χώρα θα πρέπει να ισχύουν τόσο οι παράγοντες όσο και τα αίτια (Juncker, at all, 2010).

Οι επιπτώσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης είναι δυνατόν να επηρεάσουν:

- Την εξέλιξη και την πορεία του Διεθνούς Εμπορίου
- Τα εισοδήματα των πολιτών.
- Να οδηγήσουν σε μεγιστοποίηση της ανεργίας.

- Να οδηγήσουν τις τράπεζες, τις εταιρείες και τις επιχειρήσεις σε πτώχευση.
- Να συρρικνωθεί η κτηνοτροφική και η αγροτική παραγωγή.
- Να δημιουργηθούν προβλήματα στην βιομηχανία – ναυτιλία.
- Να επέλθουν σε έλλειψη ρευστότητας τα πιστωτικά ιδρύματα.
- Να συρρικνωθούν τα κέρδη των επιχειρήσεων.

1.2 Προϋπάρχουσες ανισορροπίες στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη

Οι ανισορροπίες στην Ελλάδα

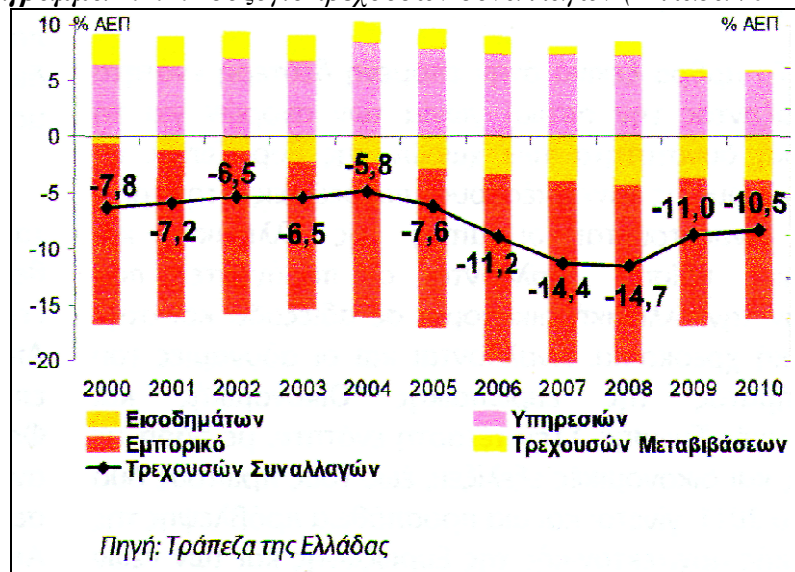
Όσον αφορά την ελληνική οικονομία η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση οδήγησε στην εμφάνιση των ήδη μεγάλων μακροοικονομικών διακυμάνσεων και των αδυναμιών της εγχώριας οικονομίας ως προς την διάρθρωση της (Τράπεζα της Ελλάδος, 2007). Πιο αναλυτικά με την επέκταση της κρίσης στην Ελλάδα έγινε αισθητή η έλλειψη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και η ανεπαρκής οργάνωση του κράτους. Οι συγκεκριμένες ανισορροπίες μπορούν να εντοπιστούν στην εκτίμηση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Επιπρόσθετα, οι ανισορροπίες αφορούν το δημόσιο και το εξωτερικό χρέος, τα οποία οδήγησαν στην μεγιστοποίηση των ετήσιων ελλειμμάτων της χώρας (Buiters, at all, 2011).

Ως επί τω πλείστον στην Ελλάδα το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας θεωρείται ως το πιο σημαντικό και βαθύτερο πρόβλημα όλων των εποχών. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία διαρκής συρρίκνωση των δεικτών της Παγκόσμιας Τράπεζας, ενώ συνεχώς γίνεται ανατίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της χώρας. Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας σχετίζεται πλήρως με το υπέρογκο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών και με την ανοδική τάση του εγχώριου πληθωρισμού, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ (Ζόνζηλος, 2010).

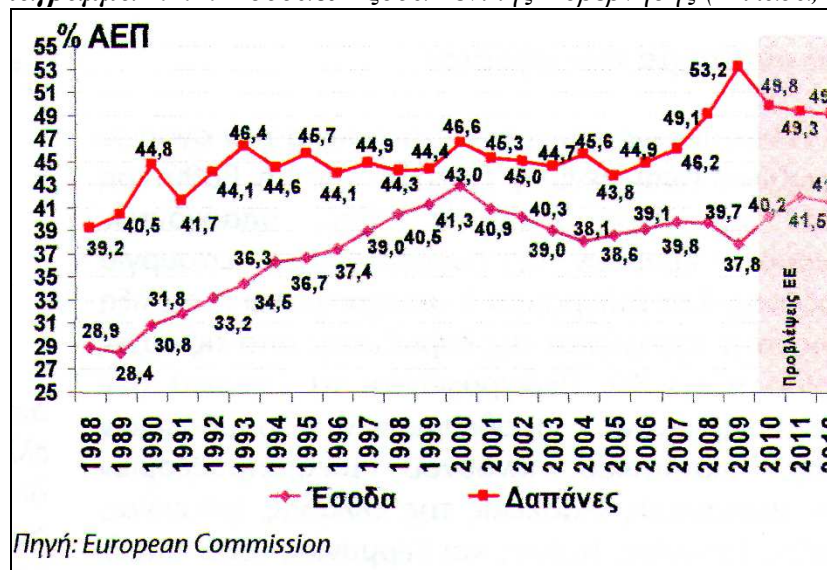
Σε γενικές γραμμές, η ελληνική οικονομία από την εμφάνιση της ύφεσης δεν ήταν σε θέση να προχωρήσει στην παραγωγή και την προσφορά ανταγωνιστικών υπηρεσιών και αγαθών. Αυτό το γεγονός είχε ως συνέπεια, το εξωτερικό χρέος της χώρας να μεγιστοποιηθεί την περίοδο του 2010 σε τρέχουσες τιμές του ΑΕΠ κατά 187,1%. Το τεράστιο αυτό εξωτερικό χρέος έχει άμεση σχέση με το γεγονός ότι γίνεται επιβάρυνση προς το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών από την εκροή τόκων στο εξωτερικό, (βλ. Διάγραμμα 1.2.1) (Τράπεζα της Ελλάδος, 2010).

Πέρα όμως από τα παραπάνω το δημοσιονομικό πρόβλημα στην Ελλάδα είναι ακόμη σε ισχύ. Παρά την έντονη ανάπτυξη και εξέλιξη του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, η ελληνική οικονομία δεν μπόρεσε να περιορίσει το δημοσιονομικό της έλλειμμα κάτω από το όριο του 3% του ΑΕΠ. Επίσης, ως προς την παράβαση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αναγκάστηκε να μπει σε καθεστώς δημοσιονομικής επιτήρησης την περίοδο του 2009 (Χαρδούβελης, 2007).

Διάγραμμα 1.2.1: Ισοζύγιο τρέχουσων συναλλαγών (Ελλάδα % ΑΕΠ)

Διάγραμμα 1.2.2: Έσοδα & Έξοδα Γενικής Κυβέρνησης (Ελλάδα, %ΑΕΠ)

Σύμφωνα με διάγραμμα 1.2.2 καταγράφεται η διαχρονική πορεία των εσόδων και των δαπανών της ελληνικής οικονομίας από το 1988 έως το 2011. Έτσι λοιπόν,

διακρίνουμε ότι σε κάθε χρήση το έλλειμμα ξεπερνούσε τα όρια του 3% του ΑΕΠ. Ακόμη, διακρίνουμε ότι κατά τις χρονικές περιόδους του 2008 και του 2009 η δημοσιονομική κατάσταση στην εγχώρια οικονομία οδηγήθηκε σε πολύ άσχημα αποτελέσματα. Από το εν λόγω διάγραμμα παρατηρούμε επίσης ότι ενώ το 2009 οι δαπάνες σημείωναν μεγάλη άνοδο, τα έσοδα της χώρας είχαν συρρικνωθεί δραματικά. Ως επί το πλείστον τα επόμενα έτη άρχισαν να μειώνονται οι σχετικές δαπάνες με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν σχετική άνοδο τα έσοδα του κράτους (Τράπεζα της Ελλάδος, 2011).

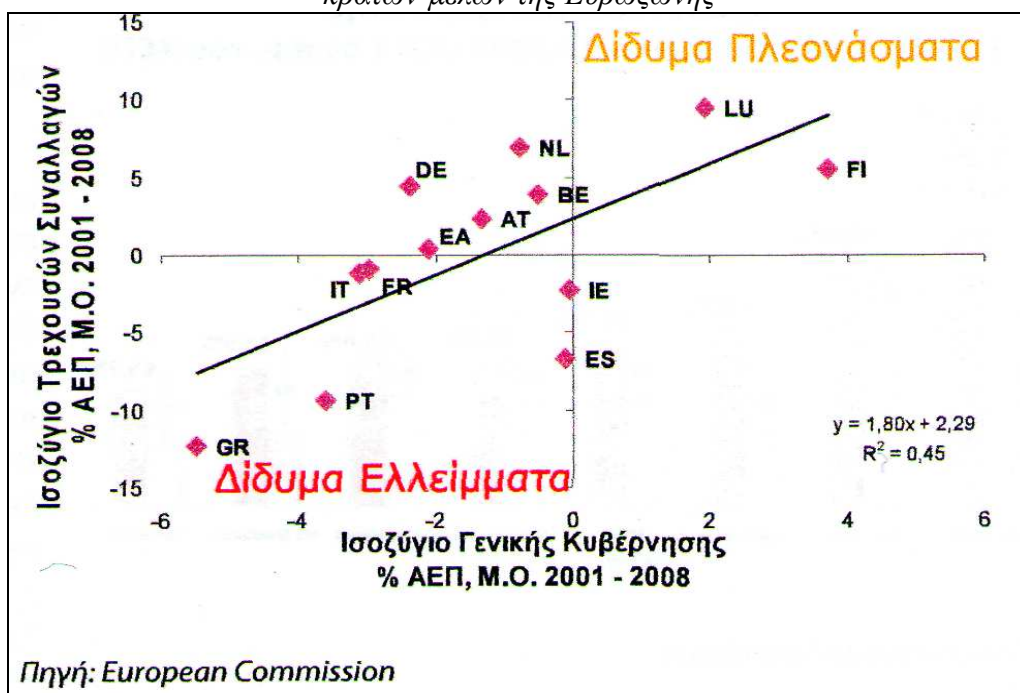
Οι ανισορροπίες στην Ευρωζώνη

Η χρηματοοικονομική κρίση που ξέσπασε στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση των ανισορροπιών στην ανταγωνιστικότητα και την μεγιστοποίηση των προβλημάτων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Συγκεκριμένα, στην Ιρλανδία το πρόβλημα έγινε αισθητό από την μεγιστοποίηση της αγοράς ακίνητης περιουσίας και την μη ελεγχόμενη προσφορά δανείων προς τους ιδιώτες (Mayer, 2011).

Προχωρώντας παρακάτω, στην Ισπανία, το πρόβλημα δεν αφορούσε τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας, αλλά το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, τις χαμηλές αποταμιεύσεις των πολιτών και τον υπέρογκο δανεισμό του ιδιωτικού τομέα. Ωστόσο, στη γειτονική χώρα την Πορτογαλία το πρόβλημα που αντιμετώπιζε είχε άμεση σχέση με το υπερβολικό δανεισμό των ιδιωτών και τα τεράστια ελλείμματα του κράτους. Η διάσωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από το εκάστοτε κράτος οδήγησε στην χρηματοπιστωτική κρίση και στην κρίση δημόσιου χρέους (Collignon, 2011).

Στο διάγραμμα 1.2.3 παρουσιάζονται οι σχετικές μεταβλητές που σκιαγραφούν την εσωτερική και εξωτερική ισορροπία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γίνεται με άλλα λόγια ο διαχωρισμός των κρατών της Ευρωζώνης ανάλογα με το δημοσιονομικό ισοζύγιο (οριζόντιος άξονας) και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (κάθετος άξονας). Οι μεταβλητές σκιαγραφούν τον ετήσιο μέσο όρο της χρονικής διάρκειας 2001-2008 (Collignon, 2011).

Διάγραμμα 1.2.3: Ισοζύγια τρέχουσων συναλλαγών & Γενικής Κυβέρνησης των κρατών-μελών της Ευρωζώνης

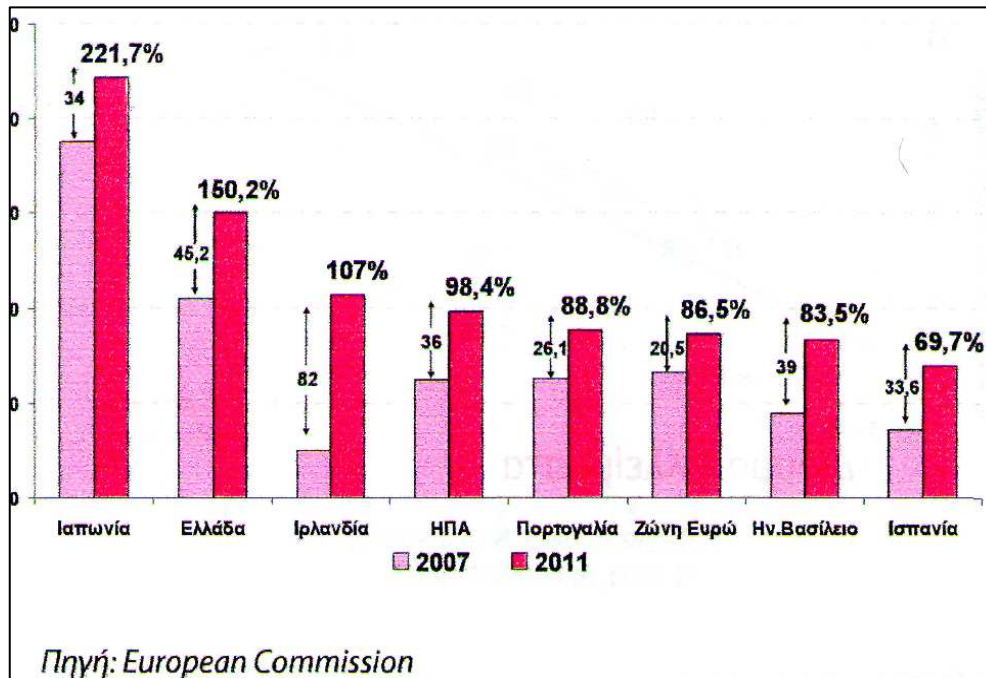
Σύμφωνα λοιπόν, με το παραπάνω διάγραμμα είναι εμφανές ότι προκύπτει μία θετική συσχέτιση ανάμεσα στα δύο οικονομικά μεγέθη. Συγκεκριμένα, το δημοσιονομικό έλλειμμα, ως προς το σύνολο των χωρών, θεωρείται το βασικότερο πρόβλημα της ζώνης του ευρώ. Παρατηρούμε ειδικότερα, ότι η Ελλάδα και η Πορτογαλία σημειώνουν τα πιο μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα και τα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών (Collignon, 2011).

Σε αντίθετη περίπτωση, η Ιρλανδία, η οποία οδηγήθηκε μετά την Ελλάδα στην κρίση των εγχώριων αγορών και στην αναζήτηση οικονομικής βοήθειας από την Ευρωζώνη και το ΔΝΤ, προκύπτει ότι δεν εμφάνισε την περίοδο 2001-2008 ελλείμματα. Όσον αφορά την Ισπανία, η οποία βρέθηκε αντιμέτωπη με την πτώση των αγορών, δεν εμφανίζει κάποιο δημοσιονομικό πρόβλημα, αλλά επιδέχεται προβλήματα ανταγωνιστικότητας (Mayer, 2011).

Στο διάγραμμα 1.2.4 προβάλλονται οι πιο βασικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών της Ευρωζώνης σχετικά με τη δημοσιονομική και εξωτερική τους ισορροπία. Σύμφωνα λοιπόν με τα χαρακτηριστικά αυτά, η χρηματοοικονομική ύφεση στην Ευρωζώνη αφορά κατά βάση μία κρίση συνοχής, καθώς δεν θεωρείται μόνο μια αποκλειστικά δημοσιονομική κρίση. Είναι γνωστό άλλωστε, πως η Ευρωζώνη

συνολικά δεν έχει προχωρήσει σε μεγαλύτερο δανεισμό από τις Η.Π.Α. και την Ιαπωνία (βλ. Διάγραμμα 1.2.4). Παρόλα αυτά όμως, κράτη όπως η Ελλάδα, παρουσίασαν ιδιαίτερα δημοσιονομικά προβλήματα και η Ιρλανδία, η οποία με την πλήρη κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού της συστήματος μεγιστοποίησε το δημόσιο χρέος της (Collignon, 2011).

Διάγραμμα 1.2.4: Χρέος Γενικής Κυβέρνησης
(% ΑΕΠ & μεταβολή μεταξύ 2007-2011 σε π.μ. του ΑΕΠ)

1.3 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης

Η οικονομική κρίση είχε τεράστιες επιπτώσεις τόσο στον επιχειρηματικό και τον τραπεζικό τομέα όσο και στην κοινωνική ζωή. Συγκεκριμένα, με γνώμονα το γεγονός ότι η πτώση και η έλλειψη των εισοδημάτων επέφερε σημαντικές αρνητικές αλλαγές ως προς την ευημερία της κοινωνίας και οδήγησε μία εγάλη μερίδα του κόσμου στη φτώχεια. Την κατάσταση, στην οποία βρίσκεται σήμερα η παγκόσμια οικονομία περιγράφουν σε μεγάλο βαθμό, η πορεία της απασχόλησης, ο πτωτικός ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης και η εξέλιξη του διεθνούς εμπορίου (Ζόνζηλος, 2010).

Προχωρώντας παρακάτω διακρίνουμε ότι οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης αφορούν τόσο τις χώρες που πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις αναπτυγμένες χώρες, όσο και το εσωτερικό περιβάλλον των χωρών, όπου έχουν προκύψει δυσάρεστες

συνέπειες τόσο στη μεσαία όσο και στην ανώτερη τάξη. Η χρηματοοικονομική ύφεση γενικότερα χρόνο με το χρόνο οδεύει σε αρνητική ανάπτυξη σε όλες τις χώρες, εξαιρώντας τις βιομηχανικές χώρες, οι οποίες είναι η Κίνα και η Ινδία (Mayer, 2011).

Σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, πολλές χώρες ήρθαν αντιμέτωπες με αυξημένα ελλείμματα, πράγμα που τις οδήγησε στην υπογραφή δανειακών συμβάσεων από το ΔΝΤ και την ΕΚΤ. Επίσης, η αύξηση της ανεργίας, του ΑΕΠ και του πληθωρισμού αφορούν επιπρόσθετες επιπτώσεις της οικονομικής ύφεσης. Ως επί τω πλείστον τα νοικοκυριά βιώνουν δραματικές καταστάσεις, καθώς αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στα νέα μέτρα που επιβάλει κάθε κυβέρνηση, με αποτέλεσμα να εκφράζουν την πλήρη αγανάκτηση και την αρνητική θέση απέναντι στις κινήσεις των χωρών (Μνημόνια).

Πέρα από τα παραπάνω σε άσχημη θέση βρίσκονται και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία φαίνεται να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο ρευστότητας. Η μεγάλη διαθεσιμότητα και η σύναψη στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων, πριν την κρίση είχε ως αποτέλεσμα τη συσσώρευση υπέρογκων ληξιπρόθεσμων οφειλών. Επίσης, η τεράστια άνοδος του πετρελαίου ενόψει της κρίσης δημιούργησε επιπρόσθετο πρόβλημα για τα νοικοκυριά. Εξαιτίας αυτής της αύξησης, οι τιμές των προϊόντων αντί να μειώνονται αυξάνονται, κι έτσι ο μέσος καταναλωτής βρίσκεται έρμαιο των δυσβάσταχτων οικονομικών εξελίξεων (Ζόνζηλος, 2010).

1.4 Η κρίση του δημοσίου χρέους

Η διεθνής οικονομική ύφεση που ξέσπασε μεταξύ των άλλων το 2008 αντιμετωπίστηκε σε πρώτη φάση μέσω της συμβολής των κρατικών χορηγήσεων ρευστότητας και κεφαλαίου. Ωστόσο με το πέρασμα των χρόνων η οικονομική σταθεροποίηση και διάρκεια της κρίσης έπληξε τόσο την ελληνική οικονομία όσο και τα περιφερειακά ευρωπαϊκά κράτη (Ζόνζηλος, 2010). Οι επιπτώσεις αφορούσαν τα δημόσια έσοδά τους, τα οποία κατέρρευσαν εξαιτίας της ύφεσης και οι δημόσιες δαπάνες μεγιστοποιήθηκαν στο έπακρο προκειμένου να διασώσουν τους χρηματοπιστωτικούς θεσμούς και να μεγιστοποιήσουν τη ενδεχόμενη ζήτηση. Σε γενικές γραμμές η οικονομική κρίση επεκτάθηκε σε πολλές χώρες της ευρωζώνης και οδήγησε πολλές από αυτές να έρθουν αντιμέτωπες με αυτό που καλείται ως “κρίση του δημοσίου χρέους” (Χαρδουβέλης, 2011).

Σύμφωνα με τους παράγοντες που συνέβαλαν στην κρίση των αγορών προκύπτει ότι η σχετική συρρίκνωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν προϋποθέτει τον τρόπο αντιμετώπισης του δημοσίου χρέους. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, το αίσθημα λιτότητας οδήγησε το δημόσιο χρέος σε τεράστια άνοδο κατά 130-140% του ΑΕΠ. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται με το ότι οι τιμές των κρατικών ομολόγων κάθε χώρας δεν αναμενόταν ότι θα επανέλθουν σημαντικά κατά τα επόμενα χρονικά διαστήματα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα σε πολλές χώρες να μεγιστοποιείται ο κίνδυνος χρεοκοπίας, κυρίως σε περιπτώσεις όπου οι αγορές εκτιμούν ότι το πρόβλημα της οικονομίας αφορά την αξιοπιστία και όχι την έλλειψη ρευστότητας (Mayer, 2011).

Όσον αφορά τις χώρες της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, το δημόσιο χρέος βρίσκεται στη χειρότερη δημοσιοοικονομική θέση. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις πολλών οικονομολόγων, ως ποσοστό αγγίζει το 14% του συνόλου των ανάλογων χρηματοπιστωτικών απαιτήσεων (Collignon, 2011). Με ανάλογο τρόπο, έχει υπολογιστεί ότι σε γενικές γραμμές μία πτώση κατά 50% των ανάλογων χρηματοπιστωτικών απαιτήσεων δεν θα καταφέρει να οδηγήσει σε μείωση άνω του 10% ως προς το δημόσιο χρέος (Χαρδουβέλης, 2011).

Ως επί τω πλείστον μία σχετική πτώση μπορεί να αντιμετωπιστεί άμεσα από το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα σε συνεργασία με την ΕΚΤ. Αν προχωρήσουμε στην ελληνική κρίση του δημοσίου χρέους, παρατηρούμε ότι έχουν δημιουργηθεί αμφιβολίες ως προς τη βιωσιμότητα των σύγχρονων μεθόδων της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης (Collignon, 2011).

1.5 Η κρίση των αγορών στην Ευρώπη

Προχωρώντας προς την κρίση των αγορών στην ευρύτερη περιοχή της Ευρώπης, διακρίνουμε ότι παρουσιάστηκε την περίοδο που τα οικονομικά προβλήματα κάθε χώρας που ανήκει στην ΕΕ σχετίζονταν με τη νομισματική ένωση η οποία πλέον δεν βασιζόταν σε καίρια δημοσιονομικά θεμέλια. Ακολούθησε λοιπόν μία σειρά χρόνων όπου η ανησυχία για την εξέλιξη των αγορών στην Ευρωζώνη ήταν σε τεταμένο σκοινί. Η ανησυχία αυτή προερχόταν κυρίως από το βαθύτερο αίσθημα αμφιβολίας ως προς την επάρκεια των ήδη δημοσιονομικών κανόνων, οι οποίοι συντελούσαν ως προς την συγκρότηση και την λειτουργικότητα της ΕΕ.

Η κρίση των αγορών που ξέσπασε στην Ευρωζώνη, οδήγησε στην διαμόρφωση κάποιων ερωτημάτων, ως προς το αν θα πρέπει να διαλυθεί η όχι η Ευρωπαϊκή Ένωση, αν θα ακολουθήσει μία διακυβερνητική συνεργασία ή θα λάβει έναν διαφορετικό χαρακτήρα ως προς τα ζητήματα οικονομικής πολιτικής. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις πολλών χωρών που ανήκουν στην ΕΕ, υποστηρίχθηκε ότι η ένωση καλό θα είναι να μην διαλυθεί και να παραμείνει πιστή στο έργο της. Γι' αυτό το λόγο από την περίοδο που έχει γίνει αισθητή η κρίση στην Ευρωζώνη, διακρίναμε μία χαλαρή στάση των περισσότερων Ευρωπαϊκών πολιτικών ηγεσιών προς τις οικονομικές διακυμάνσεις (Χαρδουβέλης, 2011).

Σχετικά με όλα τα παραπάνω αυτό που αξίζει να καταγραφεί είναι ότι σύμφωνα με τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης δεν ενδείκνυται να προχωρήσουν στην διάλυση της ΕΕ, καθώς τα αποτελέσματα θα ήταν ιδιαίτερα δραματικά εξαιτίας του υψηλού κόστους του εξωτερικού εμπορίου, της χρηματοδότησης, των πολιτικών προοπτικών και κατ' επέκταση της ευημερίας ολόκληρης της Ευρώπης. Έτσι λοιπόν, προχώρησαν στην επεξεργασία μίας σειράς σχεδίων επίλυσης των προβλημάτων που είχαν ξεσπάσει. Ειδικότερα προχώρησαν στην ενδυνάμωση της εποπτείας του οικονομικού τομέα, της διαδικασίας συνδεσιμότητας με την εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών ως προς τη δημοσιονομική πολιτική, την μεγιστοποίηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και την εξασφάλιση της κοινής νομισματικής πολιτικής (Mayer, 2011).

Έχοντας καταλήξει στο ότι πρέπει να παραμείνει ως έχει η ΕΕ, την περίοδο του 2010, οι ηγέτες των κρατών – μελών της προχώρησαν σε διαπραγματεύσεις ως προς την διακυβερνητική τους συνεργασία. Την ίδια χρονική περίοδο στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου του 2010, μεγαλύτερη έμφαση δόθηκε κυρίως στους μηχανισμούς συρρίκνωσης του δημοσίου χρέους, στον αναλυτικό έλεγχο του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κάθε κράτους και την αρχή της «αντίστροφης ψηφοφορίας». Στη πορεία με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, προχώρησαν σε κοινή απόφαση ως προς τη σύσταση ενός μόνιμου ταμείου διάσωσης των χωρών, κάτω από προκαθορισμένες προϋποθέσεις (Collignon, 2011).

Ένα χρόνο αργότερα, και συγκεκριμένα το 2011 οι επικεφαλές κάθε κράτους - μέλους επέκτειναν τον συντονισμό των πολιτικών. Σύμφωνα με τους γνωστούς χρηματοδότες της Ευρωζώνης, που θεωρούνται η Γερμανία και η Γαλλία, μέσω της μεγέθυνσης του EFSF και το βαθμό ευελιξίας του προκειμένου να εξαλειφθούν κρίσεις χρέους, θεώρησαν απαραίτητη την σύσταση ενός Συμφώνου Ανταγωνιστικότητας για τις χώρες της Ευρωζώνης. Το συγκεκριμένο Σύμφωνο επρόκειτο να περιλαμβάνει

σχετικούς περιορισμούς ως προς την πολιτική των μισθών και των εισοδημάτων, το ασφαλιστικό πλαίσιο και την φορολογική οργάνωση. Ωστόσο κρίθηκε σχετικά δύσκολο να προσδιοριστεί με κάθε λεπτομέρεια η τελική κατάληξη των παρασκευιακών διαπραγματεύσεων (Mayer, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΕΘΝΙΚΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

2.1 Το Ισοζύγιο Πληρωμών

Προχωρώντας προς το ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών ή αν το θέσουμε με πιο απλή έννοια ως ισοζύγιο πληρωμών έχει άμεση σχέση με τον ειδικό λογαριασμό. Σε αυτόν τον συγκεκριμένο λογαριασμό καταχωρείται το συνολικό ύψος και η γενικότερη αναπτυξιακή εξέλιξη των οικονομικών συναλλαγών που πραγματοποιούνται εντός της χώρας σε σχέση με τις υπόλοιπες (Χαρδούβελης, 2011). Επιπροσθέτως, στο εν λόγω ισοζύγιο περιλαμβάνεται η από και προς την εκάστοτε χώρα εισροή και εκροή κεφαλαίων σε συνάλλαγμα, είτε πληρωμών είτε εισπράξεων, κατά τη περίοδο μιας προσδιορισμένης χρονικής διάρκειας. Κατά γενική ομολογία το ισοζύγιο ως προς τη χρονική διάρκεια αφορά κυρίως ένα έτος (European Commission, 2010).

Έτσι λοιπόν, διακρίνουμε ότι λαμβάνεται υπόψη ως δείκτης της προσφοράς και της ζήτησης των νομισμάτων, για την συγκεκριμένη χώρα. Το ισοζύγιο πληρωμών παρουσιάζει τεράστια σημασία ως προς την εξέλιξη της οικονομίας κάθε χώρας, εφόσον η εκάστοτε συναλλαγή που εμπεριέχει το ισοζύγιο, έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις τιμές των οικονομικών μεγεθών, τα οποία αφορούν την εθνική δαπάνη και τα εισοδήματα (European Commission, 2010). Ως επί τω πλείστων ταυτοχρόνως μέσα από την εικόνα που προσφέρει το ισοζύγιο πληρωμών περιγράφεται η θέση της χώρας από οικονομικής απόψεως στην παγκόσμια κοινότητα. Παρακάτω περιγράφονται όλες οι κατηγορίες του ισοζυγίου πληρωμών (Χαρδούβελης, 2007).

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

- **Εμπορικό Ισοζύγιο.** Αφορά κυρίως την καταγραφή όλων των εξαγωγών που έχουν πραγματοποιηθεί, είτε πρόκειται για καύσιμα ή άλλα είδη, των εισπράξεων από πωλήσεις διαφόρων παγίων στοιχείων ή εμπορευμάτων.
- **Ισοζύγιο Υπηρεσιών.** Ως προς το ισοζύγιο αυτό καταγράφονται οι εκάστοτε εισπράξεις και οι πληρωμές για μεταφορικούς λόγους και λοιπές υπηρεσίες.
- **Ισοζύγιο Εισοδημάτων.** Σχετίζεται με διάφορες εισπράξεις και πληρωμές που προέρχονται είτε από μισθούς, μερίσματα και τόκους ή από κέρδη.
- **Ισοζύγιο Τρεχουσών Μεταβιβάσεων.** Πρόκειται για το σύνολο των εισπράξεων της Γενικής Κυβέρνησης, όπως για παράδειγμα οι μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται από την Ε.Ε. Επίσης αφορά την καταγραφή των πληρωμών που

πραγματοποιεί η κυβέρνηση της εκάστοτε χώρας και των λοιπών τομέων, που έχει σχέση με τα μεταναστευτικά εμβάσματα (Χαρδούβελης, 2011).

- **Ισοζύγιο Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων.** Πρόκειται για τις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις, οι οποίες αφορούν είτε πληρωμές είτε εισπράξεις της Κυβέρνησης και των διαφόρων τομέων.

Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών

- **Άμεσες Επενδύσεις.** Πρόκειται για τις επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία του εξωτερικού. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα εγκατάστασης μίας ελληνικής επιχείρησης στην Βουλγαρία. Επίσης αφορά επενδύσεις που έχουν σχέση με την δημιουργία μίας καινούργιας επιχείρησης στην Ελλάδα από αλλοδαπό υπήκοο.

- **Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου.** Θεωρούνται κατά κύριο λόγο όλες οι υποχρεώσεις και οι απαιτήσεις ως προς την απόκτηση των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου από μη Έλληνα υπήκοο (Χαρδούβελης, 2008).

- **Λοιπές Επενδύσεις.** Σε γενικές γραμμές αφορά τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι χορηγήσεις (δάνεια) προς την Κυβέρνηση.

- **Καταγραφή της πτωτικής ή ανοδικής μεταβολής των Συναλλαγματικών Διαθεσίμων και**

Σε γενικές γραμμές το ισοζύγιο πληρωμών θεωρείται ένας λογαριασμός, μία λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών που πραγματοποιεί μία χώρα με τη διεθνή αγορά και τηρείται από την αρμόδια αρχή της εκάστοτε χώρας. Αναλυτικότερα καταγράφει το μέγεθος των εισαγωγών και των εξαγωγών, είτε των αγαθών είτε των υπηρεσιών που πραγματοποιεί μία χώρα (Στράντζαλης, 2010).

Οι συναλλαγές που καταχωρούνται στο Ισοζύγιο Διεθνών Συναλλαγών λαμβάνουν υπόψη τους τη λογιστική μέθοδο καταχώρησης με το διπλογραφικό σύστημα των πιστώσεων και των χρεώσεων. Με το διπλογραφικό σύστημα επιτυγχάνεται μία ισοδύναμη αντισταθμική χρεωστική εγγραφή που γίνεται και αντιστρόφως (Buiter, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011). Επομένως, η εκάστοτε συναλλαγή που πραγματοποιείται με την διεθνή αγορά περιλαμβάνεται στο Ισοζύγιο πληρωμών δύο φορές, ως πιστωτική και ως χρεωστική (Χαρδούβελης, 2008).

2.2 Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Μέσα από την βιβλιογραφική επισκόπηση προκύπτει ότι το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών προσφέρει κάθε ενημέρωση και πληροφορία για το παγκόσμιο εμπόριο αγαθών - υπηρεσιών, για τις εξελίξεις του εισόδημα και τις τρέχουσες μεταβιβάσεις. Για κάθε μία από τις εν λόγω συναλλαγές, το ισοζύγιο πληρωμών υπολογίζει και περιγράφει την συνολική αξία των χρεώσεων των εισαγωγών και των πιστώσεων των εξαγωγών (Ζόντζηλος, 2010).

Σε περίπτωση που το ισοζύγιο καταγράφει αρνητικά αποτελέσματα, ή με άλλα λόγια όταν σημειώνει ελλείμματα, αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι η εκάστοτε χώρα χρησιμοποιεί μεγάλο μέρος των εσόδων της για δαπάνες στο εξωτερικό σε σχέση με αυτά που κερδίζει από τις συναλλαγές της με τις άλλες διεθνείς οικονομίες. Επομένως, μία χώρα με ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών την καθιστά ως οφειλέτη απέναντι στα υπόλοιπα κράτη (Στράντζαλης, 2010).

Ειδικότερα, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών υπολογίζει την οικονομική θέση ενός κράτους της παγκόσμιας αγοράς, λαμβάνοντας υπόψη κάθε συναλλαγή που επιτυγχάνεται μέσω των κατοίκων και των μη κατοίκων. Κατά γενική ομολογία, τα σπουδαιότερα στοιχεία, ως προς τη σύσταση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θεωρούνται τα παρακάτω (Χαρδούβελης, 2008):

- Όσον αφορά το εμπόριο αγαθών μπορούμε να πούμε ότι καλύπτει τα κύρια εμπορεύματα, τα αγαθά που υπόκεινται σε επεξεργασία και ανταλλάσσονται στα λιμάνια από τις μεταφορικές εταιρείες. Ως επί τω πλείστον οι εξαγωγές και οι εισαγωγές εμπορευμάτων επιμερίζονται ως προς την αγοραία τους αξία στα τελωνειακά σύνορα των οικονομιών εξαγωγής. Ωστόσο, περιλαμβάνεται επίσης και η αξία των επιπρόσθετων τελών μεταφοράς και ασφάλισης μέχρι εις ότου παραδοθούν στα σύνορα της χώρας που εξάγονται (Στράντζαλης, 2010).

- Σχετικά με το εμπόριο υπηρεσιών περιλαμβάνει κυρίως τις υπηρεσίες μεταφορών που παρασχέθηκαν από κατοίκους της ΕΕ σε κατοίκους χωρών εκτός της ΕΕ ή αντίστροφα. Οι συγκεκριμένες μεταφορές αφορούν κατά βάση τη μετακίνηση των επιβατών και των εμπορευμάτων. Επίσης μπορεί να αφορά την ενοικίαση μεταφορικών μέσων με πλήρωμα και τις σχετικές υποστηρικτικές και βοηθητικές υπηρεσίες (Malliaropoulos, 2010). Επιπροσθέτως, το εμπόριο των υπηρεσιών σχετίζεται με τις λοιπές υπηρεσίες, που αφορούν τις υπηρεσίες επικοινωνίας, κατασκευής, ασφάλισης,

πληροφόρησης, εκμετάλλευσης και χρήσης. Επίσης, τις λοιπές επιχειρηματικές, τις πολιτιστικές, ψυχαγωγικές, κρατικές και προσωπικές υπηρεσίες (Στράντζαλης, 2010).

- Προχωρώντας στα χαρακτηριστικά του εισοδήματος διακρίνουμε ότι περιλαμβάνει το εισόδημα εξαρτημένης εργασίας που προσφέρεται στο εργατικό δυναμικό ή στους εκάστοτε εργοδότες και το εισόδημα που προέρχεται από σχετικές επενδύσεις. Το εισόδημα αυτό αφορά κυρίως τα εξωτερικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (Malliaropoulos, 2010).

- Οι τρέχουσες μεταβιβάσεις καταγράφουν όλες τις σχετικές τρέχουσες μεταβιβάσεις της κυβερνήσεως. Συγκεκριμένα, αφορά τις μεταβιβάσεις που έχουν σχέση με τη παγκόσμια σχέση ανάμεσα στις εκάστοτε κυβερνήσεις, την καταβολή των προκαθορισμένων φόρων εισοδήματος και περιουσίας. Ακόμη στις τρέχουσες μεταβιβάσεις εμπεριέχονται τα εργατικά εμβάσματα, τα ασφάλιστρα και οι απαιτήσεις προς τις ασφαλιστικές εταιρείες του κλάδου ζημιών (Ζόνζηλος, 2010).

Με βάση τη νομοθεσία και τους κανόνες που αφορούν την διαμόρφωση του ισοζυγίου πληρωμών, οι συναλλαγές που έχουν σχέση με την εισροή πραγματικών πόρων, με την αύξηση των περιουσιακών στοιχείων ή τη μείωση των υποχρεώσεων λαμβάνονται υπόψη ως πιστώσεις. Σε αντίθετη περίπτωση οι συναλλαγές που σχετίζονται με την εκροή πραγματικών πόρων, τη συρρίκνωση των περιουσιακών στοιχείων ή τη μεγιστοποίηση των υποχρεώσεων, καταχωρούνται ως χρεώσεις (Στράντζαλης, 2010).

2.3 Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών

Πέρα από όλα τα παραπάνω, σύμφωνα με το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών, αφορά κάθε συναλλαγή που έχει σχέση με τις διάφορες μεταβολές κυριότητας προς τα διεθνή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της εκάστοτε οικονομίας (Στράντζαλης, 2010). Σε γενικές γραμμές η ανάλυσή του επιτυγχάνεται μέσω των άμεσων επενδύσεων, χαρτοφυλακίου, χρηματοοικονομικών παραγώγων, συναλλαγματικών διαθεσίμων και επιπρόσθετων επενδύσεων (Ζόνζηλος, 2010). Αν προχωρήσουμε στην εκτίμηση του όρου θα διακρίνουμε ότι κάθε επενδυτής που είναι πολίτης μιας οικονομίας κατέχει μόνιμο συμφέρον και ένα μέτρο επιρροής, ως προς τη διαχείριση μιας επιχείρησης σε μία άλλη οικονομία (Malliaropoulos, 2010)

Οι άμεσες επενδύσεις κατηγοριοποιούνται κατά κύριο λόγο με βάση τις άμεσες επενδύσεις των πολιτών στην εκάστοτε οικονομία αναφοράς. Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση αυτή εμπεριέχονται το μετοχικό κεφάλαιο, τα κέρδη και τα επιπρόσθετα είδη κεφαλαίων (Ζόνζηλος, 2010). Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου υπολογίζουν τις συναλλαγές σε διαπραγματεύσιμα αξιόγραφα, εξαιρώντας σε γενικές γραμμές τις συναλλαγές των άμεσων επενδύσεων ή των συναλλαγματικών διαθεσίμων. Ωστόσο, υφίστανται επιπρόσθετα χαρακτηριστικά τα οποία έχουν σχέση με τα μέσα της χρηματαγοράς, με τους τίτλους των μετοχών, τα γραμμάτια και τα ομόλογα (Frankel, A. Jeffrey, at all, 1998).

Σχετικά με τα χρηματοοικονομικά παράγωγα θεωρούνται κυρίως τα χρηματοοικονομικά μέσα που σχετίζονται με βάση ενός προκαθορισμένου δείκτη. Ο δείκτης αυτός δύναται να συμβάλλει ως προς την εκτίμηση του αντικειμένου συναλλαγής στις εκάστοτε χρηματοοικονομικές αγορές. Οι συναλλαγές σε χρηματοοικονομικά παράγωγα λαμβάνονται υπόψη ως διαφορετικές συναλλαγές, παρά ως ξεχωριστό κομμάτι ως προς την εκάστοτε αξία των υποκείμενων συναλλαγών, μέσω των οποίων δύναται να συνδεθούν (Gros, at all, 2011).

Προχωρώντας παρακάτω, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα αφορούν κυρίως τα διεθνή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία. Πρόκειται για τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση των νομισματικών αρχών και λαμβάνονται υπόψη ως προς τη χρηματοδότηση και τη ρύθμιση των ανισορροπιών των πληρωμών ή για άλλους επιπρόσθετους λόγους (Gros, at all, 2011). Οι γενικότερες επενδύσεις σχετίζονται με μια υπολειμματική κατηγορία, όπου παρατηρείται ότι δεν εμπεριέχεται στους υπόλοιπους τίτλους του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Παρόλα ταύτα διακρίνουμε ότι καλύπτει τις αντιλογιστικές εγγραφές που αφορούν το εισόδημα, το οποίο είναι αποτέλεσμα των κατηγοριών των διάφορων επενδύσεων (Ζόνζηλος, 2010).

2.4 Κύρια στατιστικά στοιχεία

Πραγματοποιώντας μία ανασκόπηση στο χρόνο διακρίνουμε ότι για την περίοδο του 2011 το έλλειμμα που παρουσίασε το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο των 27 κρατών – μελών του άγγιξε τα 66.600 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή 0,5% του ΑΕΠ. Αναλυτικότερα το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών για την περίοδο του 2011 κατέγραφε όλα τα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως προς τις τρέχουσες μεταβιβάσεις -0,5 % του ΑΕΠ, τα πλεονάσματα στο ισοζύγιο εισοδήματος 0,2 % και στο ισοζύγιο υπηρεσιών 0,9 % και τα αγαθά κατά -1,1 % του ΑΕΠ (Ζόνζηλος, 2010).

Το αποτέλεσμα αυτό θα μπορούσε να συγκριθεί με τα αποτελέσματα του 2010, καθώς το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών για την συγκεκριμένη περίοδο ανήλθε σε 82.200 εκατομμύρια ευρώ ή 0,7 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία όσον αφορά το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της ΕΕ-27 παρουσίασαν μία διαρκή τάση για χαμηλά ελλείμματα, τα οποία διακρίνονται αρχικά κατά την περίοδο του 2009 (Gros, at all, 2011).

Μέσα από τις εκτιμήσεις της Eurostat, την περίοδο του 2011 από το σύνολο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα 15 παρουσίασαν ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Σε αντίθετη περίπτωση δέκα χώρες παρουσίασαν, πλεονάσματα, ενώ οι υπόλοιπες δύο χώρες σημείωσαν σχετικά μέτρια αποτελέσματα. Τα μεγαλύτερα ελλείμματα, ως προς τις τιμές του ΑΕΠ παρατηρούνται κυρίως στην Κύπρο (-10,4 %) και στην Ελλάδα (-10,1 %). Ωστόσο το Λουξεμβούργο και η Σουηδία παρουσίασαν τα μεγαλύτερα ποσοστά πλεονάσματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών κατά 7,1 % και 7,0 % αντιστοίχως (Malliaropoulos, 2010).

Παρόλα ταύτα παρατηρούμε ότι για τις υπηρεσίες του 2011 η Γερμανία, η Σλοβακία, η Ιρλανδία, αλλά και η Ιταλία αποτέλεσαν τα μοναδικά κράτη μέλη της ΕΕ που σημείωσαν σχετικά χαμηλά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Ωστόσο ως προς την εκτίμηση του ισοζυγίου πληρωμών, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα αλλά και η Κύπρος παρουσίασαν ικανοποιητικά αποτελέσματα πλεονάσματος κατά 53,9 %, 19,9 % και 20,9 % αντίστοιχα. Συγκεντρωτικά 19 κράτη μέλη της ΕΕ, παρουσίασαν έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών, κυρίως η Κύπρος κατά -24,5 % του ΑΕΠ. Αντιθέτως, η Ιρλανδία κατέγραψε το μεγαλύτερο πλεόνασμα κατά 23,3 % ως ποσοστό του ΑΕΠ (Juncker, Jean-Claude, at all, 2010).

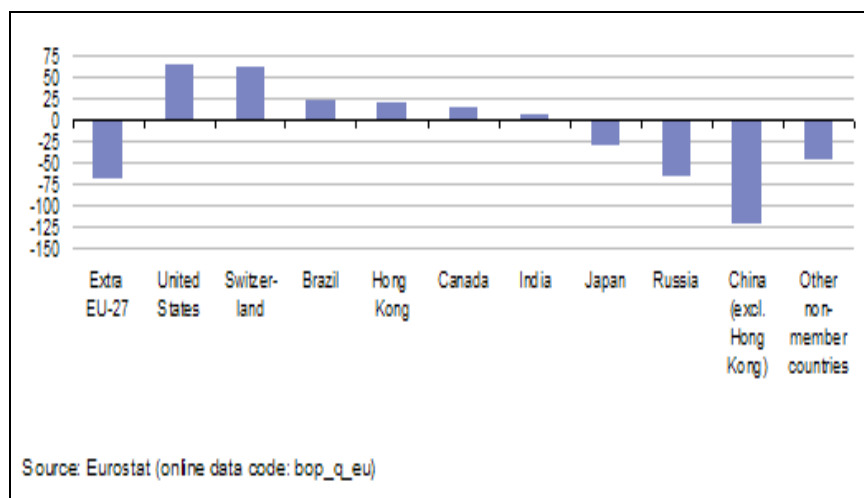
**Πίνακας 2.4.1: Κύρια στοιχεία του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, 2011
(% του ΑΕΠ)**

	Current account	Goods	Services	Income	Current transfers
EU-27	-0.5	-1.1	0.9	0.2	-0.5
Euro area	0.0	0.1	0.7	0.3	-1.1
Belgium	-1.0	-2.3	0.9	2.3	-2.0
Bulgaria	0.9	-5.1	5.9	-4.3	4.4
Czech Republic	-2.9	2.4	1.7	-7.1	0.1
Denmark	6.5	2.9	2.6	2.8	-1.8
Germany	5.7	6.0	-0.8	1.9	-1.3
Estonia	2.9	-1.2	7.8	-5.6	1.9
Ireland	0.7	23.3	-1.9	-20.1	-0.6
Greece	-10.1	-13.1	7.0	-4.3	0.3
Spain	-3.5	-3.7	3.2	-2.5	-0.6
France	-2.0	-3.7	1.2	2.4	-1.8
Italy	-3.2	-1.1	-0.4	-0.7	-1.0
Cyprus	-10.4	-24.5	20.9	-5.7	-1.2
Latvia	-1.2	-9.8	6.5	-0.9	3.1
Lithuania	-1.6	-4.9	3.6	-3.8	3.5
Luxembourg	7.1	-12.4	53.9	-31.7	-2.8
Hungary	1.4	4.1	3.2	-6.3	0.5
Malta	-3.3	-15.4	19.9	-8.3	0.5
Netherlands	8.7	6.9	1.6	2.0	-1.8
Austria	1.9	-2.3	4.7	0.3	-0.7
Poland	-4.3	-2.7	1.2	-3.9	1.2
Portugal	-6.4	-7.7	4.5	-5.0	1.6
Romania	-4.4	-5.5	0.3	-1.8	2.6
Slovenia	0.0	-2.9	4.0	-1.5	0.4
Slovakia	0.1	3.5	-0.5	-2.4	-0.5
Finland	-1.2	-0.6	0.2	0.3	-1.0
Sweden	7.0	2.4	3.8	2.2	-1.3
United Kingdom	-1.9	-6.6	4.6	1.5	-1.5
Iceland	-7.1	6.0	2.2	-14.7	-0.5
Norway (2)	12.3	13.9	-0.8	0.2	-1.1
Croatia	-0.8	-14.2	14.4	-3.6	2.5
Turkey	-10.0	-11.5	2.3	-1.0	0.2
Japan	2.0	-0.3	-0.4	3.0	-0.2
United States	-3.1	-4.9	1.2	1.5	-0.9

(1) EU-27 vis-à-vis extra-EU-27; euro area vis-à-vis extra euro area; Member States and other countries, flows with the rest of the world.
(2) 2010.
Source: Eurostat (online data codes: bop_q_eu, bop_q_euro, bop_q_c and nama_gdp_c), ECB

Πηγή: Eurostat, 2011

Διάγραμμα 2.4.1: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών με επιλεγμένους εταίρους, ΕΕ-27, 2011

Πηγή: Eurostat, 2011

Το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών λαμβάνει υπόψη του κυρίως τις άμεσες ξένες επενδύσεις, οι οποίες αφορούν επενδύσεις χαρτοφυλακίου και λοιπές επενδύσεις, τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα και τα χρηματοοικονομικά παράγωγα. Πιο αναλυτικά το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών θα ήταν το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις των εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων του χαρτοφυλακίου και των επιπρόσθετων επενδύσεων ξεπέρασαν τα περιουσιακά στοιχεία των εξερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων (Malliaropoulos, 2010).

Το γεγονός αυτό επιτεύχθηκε την περίοδο του 2011 σε 14 κράτη μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με την Eurostat και τις εκτιμήσεις της την μεγαλύτερη άνοδο παρουσίασε η Κύπρος κατά 9,5 % του ΑΕΠ. Τα υπόλοιπα 13 κράτη μέλη της ΕΕ σημείωσαν αρνητικές τιμές ως προς το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών κατά -0,2 % του ΑΕΠ (Darvas, at all, 2011).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα και τις βλέψεις της Eurostat, η ΕΕ-27 συνέχισε να χαρακτηρίζεται ως ένας σπουδαίος άμεσος επενδυτής κατά την περίοδο του 2011. Με βάση τις σχετικές εξερχόμενες ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων αφορούν κυρίως το 2,8 % του ΑΕΠ. Σε αντίθετη περίπτωση οι εισερχόμενες ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων αφορούσαν το 1,8 % του ΑΕΠ.

Εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης δημιουργήθηκαν αρκετά προβλήματα ως προς τα επίπεδα των άμεσων επενδύσεων (Malliaropoulos, 2010). Παρόλα ταύτα, παρατηρείται μία εντελώς διαφορετική εικόνα την περίοδο του 2011, για το λόγο ότι οι εισερχόμενες ροές άμεσων επενδύσεων μεγιστοποιήθηκαν κατά 55 %. Από την άλλη πλευρά παρατηρείται επίσης άνοδος στις εξερχόμενες επενδύσεις κατά 50 %. Την υψηλότερη διακύμανση σημείωσε το Λουξεμβούργο ως προς τα επίπεδα των εισερχόμενων και των εξερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων. Την δεύτερη θέση κατέλαβε το Βέλγιο και η Γαλλία (Delpla, at all, 2010).

Πίνακας 2.4.2: Επιλεγμένα στοιχεία του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών, 2011 (% του ΑΕΠ)

	Financial account	Outward foreign direct investment	Inward foreign direct investment	Portfolio investment, assets	Portfolio investment, liabilities	Other investment, assets	Other investment, liabilities
EU-27		-2.8	1.8	-0.4	3.4	-3.4	1.4
Euro area	-0.2	-3.7	2.1	0.5	2.7	-1.7	0.1
Belgium	1.3	-13.8	17.3	-0.2	-3.6	-3.8	6.3
Bulgaria	-3.5	-0.4	3.5	-0.1	-0.8	-2.1	-3.1
Czech Republic	2.8	-0.5	2.5	-0.4	0.5	-1.3	1.6
Denmark	-7.8	-7.1	4.4	1.7	-1.1	3.0	-5.7
Germany	-6.2	-1.5	1.1	-1.0	2.4	-5.2	-0.9
Estonia	-6.0	6.6	1.0	6.4	0.8	-13.7	-6.8
Ireland	3.1	1.0	5.9	-2.8	20.1	8.3	-29.1
Greece	8.6	-0.6	0.6	3.3	-11.3	2.6	14.3
Spain	3.4	-2.5	2.0	3.6	-6.2	-3.4	10.8
France	2.9	-3.2	1.5	8.9	3.7	-4.0	-4.8
Italy	4.0	-2.7	1.5	2.3	-4.4	-3.0	9.9
Cyprus	9.5	7.4	1.1	24.8	2.1	-9.3	-10.5
Latvia	-0.3	-0.3	5.5	-3.1	0.8	-2.5	-5.7
Lithuania	-0.9	-0.4	2.8	0.5	3.3	-1.1	-1.6
Luxembourg	-7.0	-492.0	547.3	75.7	82.5	-542.0	304.7
Hungary	-1.7	-3.0	3.0	1.6	4.9	1.9	-5.4
Malta	-0.2	-0.2	6.7	-47.9	0.0	24.4	16.2
Netherlands	-7.0	-2.5	2.0	-1.4	3.7	-18.7	11.4
Austria	-2.3	-7.3	3.4	2.7	2.1	-6.8	4.0
Poland	4.0	-1.2	2.9	0.1	2.9	-0.6	1.2
Portugal	5.6	-5.3	4.4	13.6	-16.4	0.9	7.5
Romania	3.7	0.0	1.4	-0.2	1.6	0.2	1.4
Slovenia	-1.0	-0.2	2.0	0.0	5.0	-4.0	-3.6
Slovakia	4.2	-0.5	2.2	-2.4	2.2	0.9	1.8
Finland	3.9	-2.0	0.0	-2.2	7.3	-44.1	44.8
Sweden	-8.3	-5.0	2.3	-1.8	6.5	-11.3	1.6
United Kingdom	1.1	-4.4	2.2	-1.5	-1.2	-7.1	12.2
Iceland	4.1	0.8	7.2	-6.7	-53.0	29.8	46.2
Norway (2)	-11.1	-2.9	2.9	-12.6	7.8	-6.7	1.3
Croatia	3.0	-0.1	2.3	1.1	0.3	0.7	-0.3
Turkey	8.5	-0.3	2.1	0.3	2.5	1.5	2.1
Japan	-1.6	-2.0	0.0	-1.8	4.5	-1.6	2.0
United States	2.6	-2.7	1.5	-0.1	1.1	0.2	2.7

(1) EU-27 vis-à-vis extra-EU-27; euro area vis-à-vis extra euro area; Member States and other countries, flows with the rest of the world; note that according to the balance of payments sign convention, increases in assets and decreases in liabilities are shown with a negative sign, whereas decreases in assets and increases in liabilities are shown as positive.

(2) 2010.

Source: Eurostat (online data codes: bop_q_eu, bop_q_euro, bop_q_c and nama_gdp_c), ECB

Πηγή: Eurostat, 2011

Μέσα από τα εκτιμώμενα στοιχεία προκύπτει ότι στο σύνολό της η ΕΕ των 27 κρατών – μελών της σημειώνει σταθερά επίπεδα ως προς τις καθαρές εισροές επενδύσεων χαρτοφυλακίου. Σε γενικές γραμμές, για την χρονική περίοδο του 2011 τα περιουσιακά στοιχεία των επενδύσεων χαρτοφυλακίου άγγιξαν το 0,4 % του ΑΕΠ, εν αντιθέσει με τις υποχρεώσεις των εισερχόμενων επενδύσεων που ανήλθαν σε ποσοστό του ΑΕΠ της τάξεως του 3,4 % (Delpla, at all, 2010).

Πιο αναλυτικά, μπορούμε να πούμε ότι άσχετα με το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις επενδύσεων χαρτοφυλακίου αφορούσαν τη βασικότερη πηγή εισερχόμενων κεφαλαίων στην ΕΕ, την περίοδο του 2011 παρατηρείται πτώση ως προς την συνολική αξία τους κατά 23 % σε σχέση με την περίοδο του 2010. Αντιθέτως, τα περιουσιακά στοιχεία επενδύσεων χαρτοφυλακίου πραγματοποίησαν τεράστια πτώση κατά 83 %. Ως επί τω πλείστον, γύρω στα 13 κράτη μέλη της ΕΕ προχώρησαν σε αποεπενδύσεις σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία χαρτοφυλακίου. Τις μεγαλύτερες ροές σημείωσαν αρχικά το Λουξεμβούργο, η Κύπρος, η Πορτογαλία και η Γαλλία κατά 75,7 %, 24,8 %, 13,6 % και 8,9 % του ΑΕΠ αντίστοιχα (European Commission, 2010).

Οι χαμηλότερες επενδύσεις σε περιουσιακά στοιχεία χαρτοφυλακίου πραγματοποιήθηκαν στη Μάλτα -47,9 % του ΑΕΠ, στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία. Σχετικά με τις αποεπενδύσεις σε υποχρεώσεις επενδύσεων στις χώρες Πορτογαλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Βέλγιο προέκυψαν αρνητικές ροές άνω του 3 % του ΑΕΠ. Σε ανάλογη θέση κατά την περίοδο του 2011 βρίσκεται και η Ισλανδία. Ωστόσο, οι μεγαλύτερες αποεπενδύσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις επενδύσεων χαρτοφυλακίου το 2011 επιτεύχθηκαν στην Ιταλία και στην Ισπανία. Ακολούθησαν η Πορτογαλία και η Ελλάδα, αλλά την μεγαλύτερη θετική ροή σημείωσε το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία με ποσοστό 82,5 % και 20,1 % αντίστοιχα (European Commission, 2010).

Περνώντας στα λοιπά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, παρατηρείται πως κατά την χρονική περίοδο του 2011, η ΕΕ-27 σημείωσε καθαρές εκροές κεφαλαίων κατά 2,0 % του ΑΕΠ. Ως προς τις επιπρόσθετες επενδύσεις σε άλλα περιουσιακά στοιχεία άγγιξαν κατά την ίδια χρονική περίοδο το 3,4 % του ΑΕΠ. Αυτό που προκύπτει μέσα από τις εκτιμήσεις της Eurostat είναι ότι τις περισσότερες μεγαλύτερες επενδύσεις πραγματοποιεί και πάλι το Λουξεμβούργο και η Φινλανδία (Malliaropoulos, 2010).

Οι εισερχόμενες επενδύσεις σε άλλες υποχρεώσεις άγγιξαν ειδικότερα το 1,4 % του ΑΕΠ. Αναλυτικότερα, την περίοδο του 2011 συγκριτικά με την περίοδο του 2010, οι καθαρές εκροές των διαφόρων λοιπών επενδύσεων διπλασιάστηκαν κατά 249.900 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο όμως, καθίστανται ακόμη σε χαμηλά επίπεδα σχετικά με τα αποτελέσματα της περιόδου του 2008 και του 2009 (European Commission, 2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

3.1 Αναδιανομή εισοδήματος την περίοδο του 2010

Προχωρώντας στο μεγάλο πρόβλημα της διανομής του εισοδήματος ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρατηρούμε ότι διαδραματίζει πολύ σπουδαίο ρόλο ως προς τη διατήρηση της ισορροπίας και της συνοχής σε κοινωνικό επίπεδο. Επιπροσθέτως, συμβάλει ειδικότερα στην ανάπτυξη, αναβάθμιση και σταθεροποίηση της οικονομίας (Cabral, 2010).

Σύμφωνα με όλα αυτά, από την στιγμή της εμφάνισης της οικονομικής κρίσης, παρατηρούμε ότι οι κυβερνήσεις έχουν έρθει αντιμέτωπες με τα προβλήματα της φτώχειας και της ανισότητας. Με βάση τον όρο ανισότητα καλείται η εκάστοτε απομάκρυνση από την σταθερή κατάσταση της ισότητας, όπου το κάθε άτομο μίας χώρας παίρνει ισόποσα μερίδια από αυτό που επρόκειτο να κατανεμηθεί, όπως ο μισθός που λαμβάνει. Μέσα από τον όρο αυτό πολλοί ερευνητές έχουν προχωρήσει σε πολλές και ποικίλες προβλέψεις ως προς το ποσοστό επιπέδου ανισότητας για κάθε κοινωνική τάξη μίας χώρας (Cottarelli, at all, 2010).

3.1.1 Διανομή εισοδήματος

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία και με σχετικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί κατά καιρούς, η παρουσίαση ορισμένων στατιστικών δεδομένων και στοιχείων, η αναβάθμιση τους και η διαθεσιμότητα τους, αποτελούν τους κύριους παράγοντες που διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο ως προς την συστηματική αναζήτηση των χαρακτηριστικών της ανισότητας και της φτώχειας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά την διαρκή πίεση των τελευταίων συγκυριών, όπως μεγιστοποίηση της ανεργίας, είσοδος μεγάλου αριθμού μεταναστών και επιβάρυνση των κρατών μελών της με διάφορα άλλα οικονομικά προβλήματα λόγω της κρίσης, καθίσταται ως αρμόδια για την αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων (European Commission, 2010).

Επιπροσθέτως, θεωρείται ιδιαίτερα βασικό το γεγονός της διασφάλισης των χαρακτηριστικών της ανισότητας, από μέρους κάθε κράτους, ο προσδιορισμός της κατάλληλης χρονικής περιόδου ως προς την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αναφέραμε παραπάνω. Ειδικότερα, αν ανατρέξουμε στο χρόνο προτού κάνουν την εμφάνιση τους τα κοινωνικά προβλήματα που επιφύλασσε η οικονομική κρίση, τα κράτη επιβάρυναν την οικονομική αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα τους

ανατρέχοντας σε ανεξήγητες και μη αξιόπιστες δαπάνες. Αυτό είχε ως συνέπεια την αναδιοργάνωση της κοινωνικής συνοχής (Gros, at all, 2011).

Προχωρώντας σε διάφορες συγκρίσεις ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ, των οποίων το βιοτικό επίπεδο στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην εκτίμηση του Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ, μπορούμε να κατανοήσουμε σε νομισματικούς όρους το επίπεδο πλούτου κάθε χώρας σε σχέση με μία άλλη χώρα. Παρόλα αυτά, ο κυριότερος δείκτης προσφέρει πολύ λίγες πληροφορίες, όσων αφορά την κατανομή του εισοδήματος στο εσωτερικό περιβάλλον μιας χώρας. Επιπροσθέτως, δεν είναι σε θέση να δώσει στοιχεία ως προς τους μη νομισματικούς παράγοντες που δύναται να προσδιορίσουν στο έπακρο το βιοτικό επίπεδο μεταξύ των πληθυσμών (Malliaropoulos, 2010).

Σε πρώτη φάση, οι ανισότητες στην κατανομή του εισοδήματος έχουν την δυνατότητα να διαμορφώσουν συγκεκριμένα κίνητρα για τους πολίτες μίας χώρας, να αναβαθμίσουν την κατάστασή τους μέσω της απασχόλησης. Επίσης με την κατανομή εισοδήματος έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν επιπρόσθετες ικανότητες. Σε δεύτερη φάση, όμως μπορούμε να υπογραμμίσουμε ότι οι εν λόγω εισοδηματικές ανισότητες τις περισσότερες φορές συνδέονται με δυσάρεστα γεγονότα όπως το έγκλημα και μπορούν να οδηγήσουν σε άνοδο των ποσοστών της φτώχειας και πτώση του βιοτικού επιπέδου (Collignon, 2011).

Σύμφωνα με διάφορες εκτιμήσεις για την ανακατανομή των ατομικών εισοδημάτων καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι είναι υποχρέωση και μεγάλη ευθύνη των εθνικών κυβερνήσεων. Για το λόγο αυτό οι Ευρωπαίοι καλούνται να προχωρήσουν σε συστήματα ολοκλήρωσης ως προς την αναδιανομή εισοδημάτων. Υπάρχουν, ωστόσο, σημαντικές μεθοδολογικές προκλήσεις για την μέτρηση της διασποράς του εισοδήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της (Mayer, 2011).

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία που περιγράφουν τα επίπεδα διανομής εισοδήματος, διαπιστώνουμε πως δεν είναι πλήρως συγκρίσιμα. Έτσι λοιπόν, ένα μεγάλο μέρος της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σχετικά με την ανισότητα στην ΕΕ εξακολουθεί να επικεντρώνεται σε εθνικό επίπεδο και στις τάσεις της ανισότητας, (Χαρδούβελης, 2011). Η Eurostat δημοσιεύει μέτρα διασποράς του εισοδήματος και της φτώχειας στην ΕΕ σε σταθμισμένους μέσους όρους των εθνικών δεικτών ανισότητας. Η διαμόρφωση μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς όλη την κατανομή των εισοδημάτων είναι σπάνια (Mayer, 2011).

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 25 ετών, το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών ανά κάτοικο αυξήθηκε κατά μέσο όρο κατά 70%, (βλ. πίνακα 3.1.1.1).

Στην ΕΕ, η μέση ετήσια αύξηση ήταν 2,5%. Όπως ήταν αναμενόμενο, υπάρχει μια αρκετά μεγάλη διαφορά μεταξύ των ταχύτερα και βραδύτερα Ευρωπαϊκών ανεπτυγμένων χωρών (Χαρδούβελης, 2011). Αυτό υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της συμπερίληψης της μεταξύ των χωρών διάστασης κατά την ανάλυση της ανισότητας στην πάροδο του χρόνου (Mayer, 2011).

Οι Ιταλοί έχουν να δουν μία σχετική αύξηση των εισοδημάτων τους από το 1995, ενώ η Ιρλανδία, η Πολωνία και η Δημοκρατία της Σλοβακίας προχώρησαν κατά καιρούς σε μεγιστοποίηση των εισοδημάτων τους. Οι Ευρωπαίοι κατά μέσο όρο και ιδιαίτερα στη ζώνη του ευρώ φαίνεται να έχουν χάσει έδαφος, κυρίως επειδή η απόδοση του ευρωπαϊκού «πυρήνα», Γερμανία και Γαλλία, ήταν σχετικά αδύναμη (Χαρδούβελης, 2011).

Πίνακας 3.1.1.1: Ετήσια ποσοστιαία αύξηση στο σύνολο διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών

	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	
	1985-1995	1995-2010
Αυστρία	2,35	1,3
Βέλγιο	2,38	1,34
Τσεχική Δημοκρατία		3,09
Δανία	1,79	1,4
Φινλανδία	3,18	3,51
Γαλλία	2,57	2,17
Γερμανία	1,92	0,74
Ελλάδα		2,88
Ουγγαρία		1,1
Ιρλανδία		5,15
Ιταλία	0,73	0,32
Λουξεμβούργο		
Ολλανδία	2	1,37
Πολωνία		4,31
Πορτογαλία		2,47
Σλοβακική Δημοκρατία		6,09
Σλοβενία		3,73
Ισπανία	3,97	2,71
Σουηδία	2,42	2,87
Ηνωμένο Βασίλειο	3,81	2,67
ΕΑ-15	2,18	1,38
ΕΕ-21)	2,52	1,78
Ηνωμένες Πολιτείες	3,82	3,42

Πηγή: Economou M, at all, 2013

Ωστόσο, τα επιμέρους οφέλη από το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα εξαρτώνται από τον τρόπο της διανομής που εξελίσσεται. Η αύξηση του εισοδήματος μπορεί να είναι πολύ συγκεντρωμένη σε λίγα χέρια. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα ότι τα μακροοικονομικά δεδομένα που προέρχονται από τους εθνικούς λογαριασμούς εξετάζει μόνο τους εθνικούς μέσους όρους, προκειμένου να κατανοήσουμε πώς η αύξηση του εισοδήματος είναι κοινή μεταξύ των ατόμων. Έτσι λοιπόν, είναι αναγκαίο να στραφούν σε ατομικό επίπεδο δεδομένων, είτε με βάση τις έρευνες εισοδήματος των νοικοκυριών ή των φορολογικών στοιχείων (Χαρδούβελης, 2011).

3.1.2 Έκταση και κατανομή της φτώχειας

Κατά καιρούς, ούτε λίγο ούτε πολύ, σχεδόν όλοι οι άνθρωποι έχουν έρθει αντιμέτωποι με την έλλειψη χρημάτων και την αδυναμία κάλυψης των αναγκών τους. Παρόλα ταύτα δεν θεωρείται αντίστοιχο με το κοινωνικό πρόβλημα της φτώχειας. Αναλυτικότερα, αν και το χρήμα θεωρείται ως μέτρο του πλούτου, η έλλειψη εισοδημάτων δύναται να αποτελέσει ένα χαρακτηριστικό της έλλειψης πλούτου, αλλά δεν χαρακτηρίζει το κοινωνικό πρόβλημα της φτώχειας (Stuart K., 2011).

Η φτώχεια ως κοινωνικό πρόβλημα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα βαθύ πλήγμα, το οποίο έχει τη δυνατότητα να διαπεράσει κάθε κοινωνική και πολιτισμική διάσταση. Πέρα όμως από αυτά συμπεριλαμβάνει τα διαρκή χαμηλά επίπεδα εισοδημάτων των μελών της εκάστοτε κοινότητας, μια ελλειπή πρόσβαση στις υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα στην εκπαίδευση, στην έλλειψη ικανότητας λήψης απόφασης, στην υγειονομική περίθαλψη, στις αγορές και στην μη ύπαρξη κοινοτικών εγκαταστάσεων. Τέτοιου είδους κοινοτικές εγκαταστάσεις θεωρούνται της υγιεινής, του νερού, των δρόμων, των μεταφορικών μέσων και των επικοινωνιών (Stuckler D., at all, 2009).

Επιπροσθέτως, η φτώχεια θεωρείται το φαινόμενο, που οδηγεί τους ανθρώπους που αποτελούν τα μέλη μίας κοινότητας να διαθέτουν και να αισθάνονται απόγνωση, απάθεια, δειλία και απελπισία. Σε γενικές γραμμές το φαινόμενο αυτό και κυρίως οι παράγοντες που θεωρούνται υπεύθυνοι για την εμφάνιση της, την καθιστούν ως ένα κοινωνικό πρόβλημα, της οποίας η λύση θεωρείται κοινωνική. Η λύση είναι η σαφής, συνειδητή και σκόπιμη αφαίρεση των πέντε μεγάλων παραγόντων της φτώχειας.

Μία απλή μεταφορά των κεφαλαίων, ακόμα και στην περίπτωση όπου υπάρχουν θύματα της φτώχειας, δε ξεριζώνεται και δε μειώνεται. Γι αυτό απαιτούνται μαζικό ενδιαφέρον ως προς την αντιμετώπιση και την εξάλειψη της σε κοινωνικό επίπεδο (Stuart K. and Soulsby E., 2011).

Σύμφωνα με την βιβλιογραφική επισκόπηση σε πολλές χώρες της Ευρώπης, που ήρθαν αντιμέτωπες με καταστρεπτικούς πολέμους, όπως οι παγκόσμιοι πόλεμοι Α' και Β', παρατηρείται μία συρρίκνωση του πληθυσμού, καθώς οι άνθρωποι επιζούσαν μετά βίας μέσω ελεημοσύνης και φιλανθρωπιών. Με το πέρασμα των χρόνων όμως είχαν παρουσιαστεί με πραγματικό οικιακό εισόδημα, προκειμένου να γίνουν αναπτυγμένα κράτη και σύγχρονα ισχυρά κράτη με ακμάζοντες ανθρώπους. Ακόμη είναι γνωστό ότι πολλές άλλες χώρες παραμένουν ως αναπτυγμένες, άσχετα με το γίνεται γύρω από άλλες χώρες του πλανήτη (Stuckler D, et al, 2009).

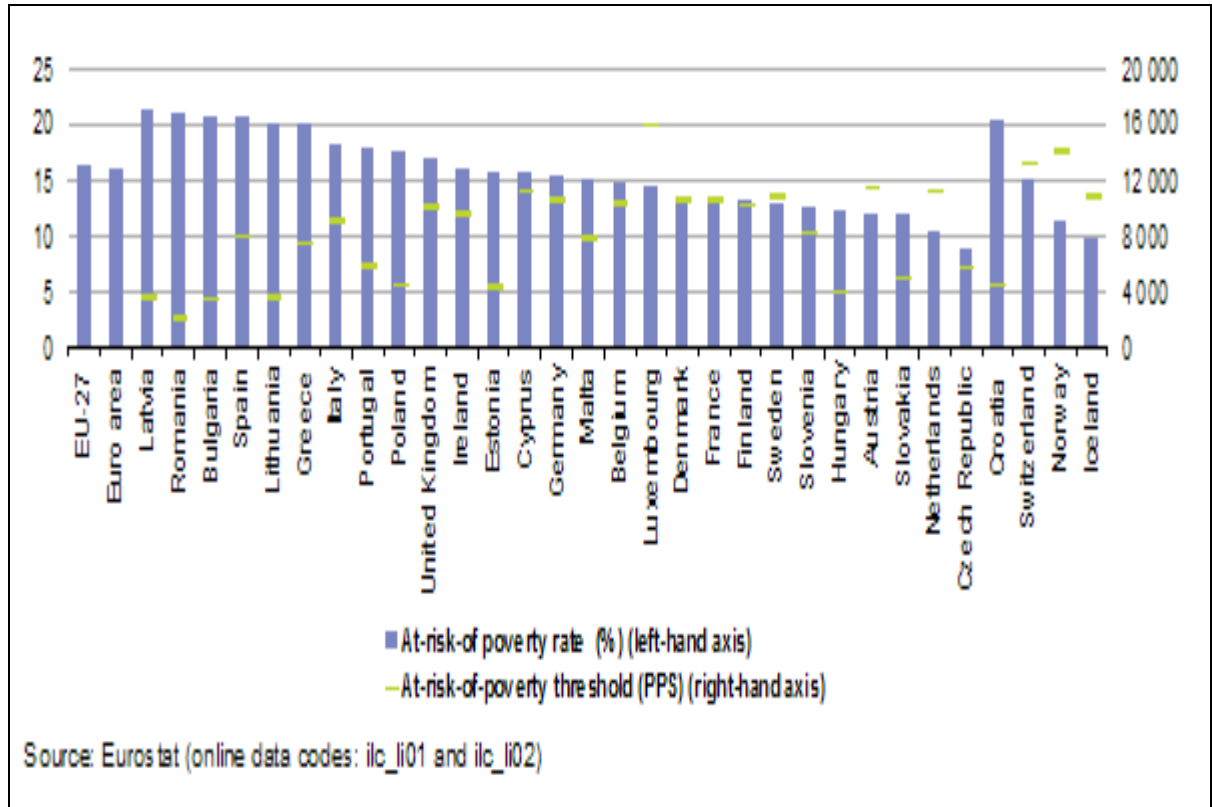
Οι παράγοντες της φτώχειας, που χαρακτηρίζεται ως ένα κοινωνικό πρόβλημα αφορούν την αμάθεια, την αρρώστια, την απάθεια την ανεντιμότητα και σαφώς την εξάρτηση. Οι εν λόγω μεγάλοι παράγοντες, συντελούν με τη σειρά τους σε δευτερεύοντες παράγοντες, όπως θεωρείται η έλλειψη αγορών, ηγεσία, η έλλειψη δεξιοτήτων, η συστηματική αποχή, η υπο-απασχόληση, η έλλειψη κεφαλαίου η κακή διακυβέρνηση, και η φτωχή υποδομή κ.ά. Καθένα από τα παραπάνω κατατάσσεται ως είναι κοινωνικό πρόβλημα και συντελεί στη διαίωνιση της φτώχειας, εκ των οποίων η εξάλειψη κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να αντιμετωπιστεί η φτώχεια (Frazer H., Marlier E., 2007).

Κατά την περίοδο του 2010, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat, το 16,4 % από το σύνολο του πληθυσμού της ΕΕ-27 βρισκόταν στο όριο της φτώχειας αφού πραγματοποιήθηκαν οι κοινωνικές μεταβιβάσεις (βλ. γράφημα 3.1.2.1). Σύμφωνα με την έκβαση του αποτελέσματος αυτού, που εκτιμήθηκε ως σταθμισμένος μέσος όρος των εθνικών αποτελεσμάτων, ξεδιαλώνει βασικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ (Malliaropoulos, 2010).

Συγκεκριμένα παρατηρείται ότι στη Λετονία, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στην Ισπανία, στη Λιθουανία και στην Ελλάδα σύμφωνα με τις εκτιμήσεις πάνω από το 1/5 του συνολικού πληθυσμού εκτίθεται σε όριο φτώχειας κατά 21,3%, 21,1%, 20,7%, 20,7%, 20,2% 20,1 % αντίστοιχα. Την χαμηλότερη έκθεση σε ποσοστά φτώχειας σημείωσαν τις Κάτω Χώρες και η Τσεχική Δημοκρατία κατά 10,3% και 9,0% αντίστοιχα. Από την άλλη πλευρά η Νορβηγία και η Ισλανδία εκτιμήθηκε ότι

σημείωσαν πολύ χαμηλά ποσοστά που αντιμετωπίζουν την κατανομή της φτώχειας κατά 11,2% και 9,8% (Malliaropoulos, 2010).

Γράφημα 3.1.2.1: Έκταση και κατανομή φτώχειας, 2010

Πηγή: Eurostat, 2011

Ως επί το πλείστον, το 2010 μέσα από την εκτίμηση των ορίων φτώχειας των νοικοκυριών της ΕΕ-27 υφίσταται μία σχετικά μικρή διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα των ανδρών και γυναικών κατά 15,6 % έναντι 17,0% (Juncker, at all, 2010). Ωστόσο, η πιο μεγάλη διαφορά σημειώθηκε κυρίως στη Βουλγαρία κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες, οι οποίες όσον αφορά τους άνδρες κατέλαβε ποσοστό κατά 19,0% για τις γυναίκες 22,3%. Επιπροσθέτως, ορισμένες χώρες όπως η Ιταλία, η Αυστρία, η Σλοβενία, η Κύπρος, αλλά και η Σουηδία, υποστήριξαν πως τα ποσοστά φτώχειας στον γυναικείο πληθυσμό ήταν πολύ υψηλότερα κατά 2,5% σε αντίθεση με τον ανδρικό πληθυσμό. Σε αντίθετη περίπτωση, στη Λετονία, στο Λουξεμβούργο, στη Λιθουανία, και στην Ουγγαρία το όριο του κινδύνου φτώχειας ήταν ελάχιστα υψηλό στον ανδρικό πληθυσμό παρά στο γυναικείο (Juncker, at all, 2010).

3.1.3 Τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Σχετικά με τις εκάστοτε αποκλίσεις καθίστανται πιο σημαντικές, ως προς τα ποσοστά του κινδύνου φτώχειας τη στιγμή που η ταξινόμηση του πληθυσμού πραγματοποιούνταν με βάση την επαγγελματική κατάσταση. Αυτό που είναι ευρέως γνωστό σε όλους, είναι ότι η ομάδα των ανέργων είναι πολύ ευάλωτη. Το γεγονός αυτό προκύπτει από το ποσοστό κινδύνου φτώχειας των ανέργων όπου την περίοδο του 2010 άγγιξαν το 45,0 % στην ΕΕ-27 (European Commission, 2010).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τα μεγαλύτερα επίπεδα σημειώθηκαν κυρίως στη Γερμανία και στη Λιθουανία κατά 70,3% και 55,6% αντίστοιχα. Σε αντίθετη περίπτωση η Βουλγαρία, η Λετονία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Εσθονία, υπογραμμίζεται ότι κατά την ίδια χρονική περίοδο ήρθαν αντιμέτωποι λιγότεροι πολίτες από τους μισούς ανέργους με το κίνδυνο φτώχειας (Collignon, Stefan, 2011).

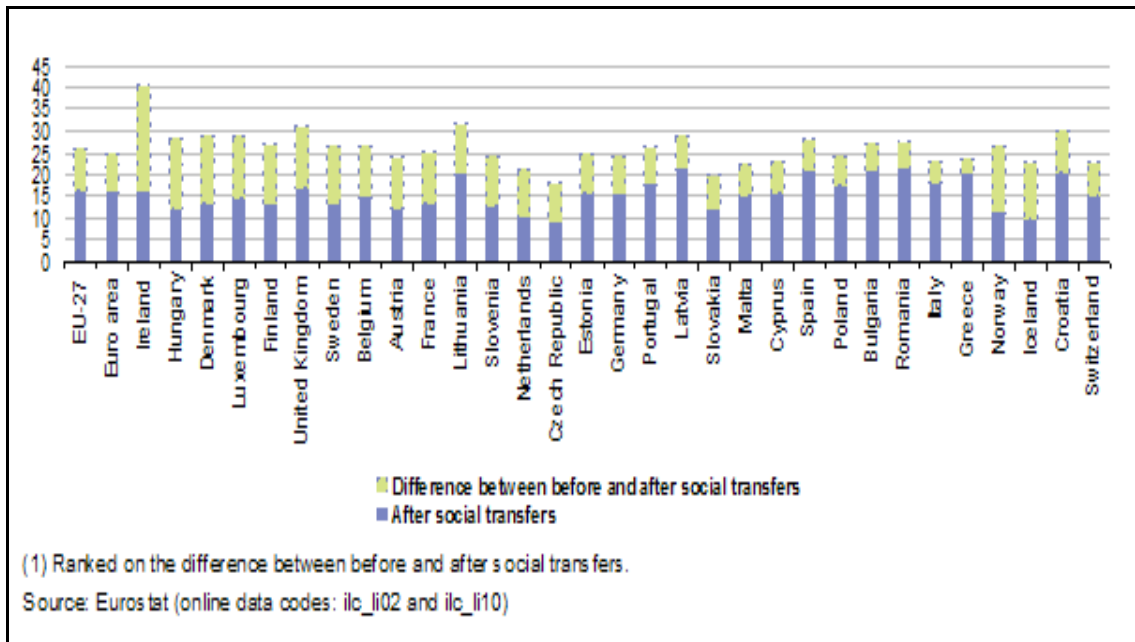
Με βάση την βιβλιογραφία, λόγω των οικονομικών διακυμάνσεων την περίοδο του 2010, περίπου ένας στους επτά από το σύνολο των συνταξιούχων στην ΕΕ-27 (13,9 %) ήρθε αντιμέτωπος με τον κίνδυνο φτώχειας κατά 13,9%. Στην Κύπρο σημειώθηκε το μεγαλύτερο ποσοστό κινδύνου φτώχειας κατά 41,1%, ενώ στη Βουλγαρία περίπου 30%. Ωστόσο, τα άτομα που εργάζονταν δεν θα μπορούσαν να έρθουν αντιμέτωπα με κάποιο κίνδυνο φτώχειας (Buiten, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011).

Μέσα από διάφορες εκτιμήσεις παρατηρούμε ότι σε ολόκληρη την ΕΕ, το ποσοστό κινδύνου για τα άτομα που εργάζονταν αφορούσε περίπου το 8,4%. Σε κάποιες χώρες όμως, υπήρχε αυξημένος κίνδυνος φτώχειας των εργαζομένων κυρίως στη Ρουμανία κατά 17,2 % και στην Ελλάδα κατά 13,8 %. Παρόλα ταύτα, χώρες όπως το Λουξεμβούργο, η Ισπανία, η Πολωνία και η Λιθουανία, υπογραμμίζεται ότι ως προς το σύνολο των απασχολούμενων πάνω από ένα στα δέκα άτομα ήρθαν αντιμέτωπα την περίοδο του 2010 με τον κίνδυνο της φτώχειας (Collignon, 2011).

Σχετικά με τα μέτρα κοινωνικής προστασίας κρίνεται ότι υπάρχει η δυνατότητα να ληφθούν υπόψη ως μέσα η χορήγηση διάφορων παροχών, προκειμένου να συρρικνωθούν τα ποσοστά κινδύνου της φτώχειας και κατ' επέκταση η γενικότερη εξάλειψη της. (Buiten, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011).

Βασική μέθοδος ως προς την αξιολόγηση της επιτυχίας των μέτρων κοινωνικής προστασίας θεωρείται ειδικότερα η συγκριτική απεικόνιση των δεικτών κινδύνου φτώχειας πριν και μετά τη χορήγηση κοινωνικών μεταβιβάσεων (βλ. διάγραμμα 3.1.3.1).

Διάγραμμα 3.1.3.1: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές παροχές, 2010

Πηγή: Eurostat, 2011

Πέρα απ' όλα τα παραπάνω την περίοδο του 2010 οι κοινωνικές παροχές συρρίκνωσαν σε γενικές γραμμές τα ποσοστά του κινδύνου φτώχειας μεταξύ του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ των 27 κρατών-μελών από το 25,9 % που ήταν αρχικά σε 16,4 % (Collignon, Stefan, 2011). Έτσι λοιπόν, προσφέρθηκε μεγάλη βοήθεια σε ένα ποσοστό ατόμων γύρω στο 37 % που είχαν έρθει αντιμέτωποι με τον κίνδυνο φτώχειας (Buiter, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011).

Ως επί τω πλείστον, η υιοθέτηση των κοινωνικών παροχών δεν επέφερε ανάλογα αποτελέσματα σε χώρες όπως η Ιταλία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα. Σε αντίθετη περίπτωση, στις χώρες της Ιρλανδίας, της Δανία, της Φινλανδίας, της Σουηδίας, της Ουγγαρίας, του Λουξεμβούργου και της Τσεχίας οι μισοί από τους απασχολούμενους που αντιμετώπιζαν κάποιο κίνδυνο φτώχειας μετά την υιοθέτηση των κοινωνικών μεταβιβάσεων αυξήθηκε το όριο της φτώχειας. Ανάλογο αποτέλεσμα

παρουσίασαν και οι χώρες της Ισλανδίας και της Νορβηγίας (Delpla, Jacques and Jakob von Weizsäcker, 2010).

Ως προς το όριο κινδύνου φτώχειας παρατηρείται ότι αφορά κυρίως το 60 % του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος. Το εν λόγω χαρακτηριστικό μπορεί επίσης να εκφραστεί σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, προκειμένου να γνωστοποιηθούν οι διαφορές του κόστους διαβίωσης μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Collignon, 2011). Με βάση τις σχετικές εκτιμήσεις της Eurostat, την περίοδο του 2010, το κατώτατο όριο κινδύνου της φτώχειας σημείωσε πολύ βασικές και σημαντικές διακυμάνσεις ανάμεσα στα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Mayer, 2011). Συγκεκριμένα στη Ρουμανία το όριο κινδύνου αφορούσε 2.122 μονάδες αγοραστικής δύναμης, στη Βουλγαρία 3.528 και στο Λουξεμβούργο 16.049. Επιπροσθέτως, το όριο της φτώχειας ήταν σαφώς υψηλότερο στις χώρες της Νορβηγίας και της Ελβετίας, καθώς είχε ξεπεράσει τις 13.000 μονάδες αγοραστικής δύναμης (Buiter, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011).

Κατά γενική ομολογία, παρατηρούμε ότι αφότου υιοθετηθήκαν οι κοινωνικές μεταβιβάσεις, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας κατατάσσεται από το ένα έτος στο άλλο σταθερό. Συγκεκριμένα, αν λάβουμε υπόψη την εξέλιξη του μεταξύ των ετών 2009 και 2010, παρατηρούμε ότι η Λετονία παρουσίασε πτώση κατά 4,4%. Συγκεκριμένα από το 25,7% που ήταν την περίοδο του 2009, την επόμενη χρήση κατέλαβε ποσοστό της τάξεως του 21,3 % (Darvas, at all, 2011)

Επιπροσθέτως, η Εσθονία σημείωσε πτώση από 19,7 % που ήταν το 2009 σε 15,8 % την περίοδο του 2010. Σχετικά με την ίδια χρονική περίοδο, διακρίνουμε ότι το ποσοστό κινδύνου φτώχειας μετά την υιοθέτηση των κοινωνικών μεταβιβάσεις μεγιστοποιήθηκε κατά 1% κυρίως στις χώρες της Σλοβενίας, Ιρλανδίας, Ισπανία και Σλοβακίας. Ωστόσο την μεγαλύτερη άνοδο παρουσίασε η Κροατία κατά 2,6% (Mayer, 2011).

3.2 Η αναδιανομή εισοδήματος στην Ευρώπη και στην Ελλάδα μεταξύ της περιόδου 2010-2012

Με βάση την βιβλιογραφική επισκόπηση, κατά την χρονική περίοδο 2010-2012, πραγματοποιήθηκε τεράστια πτώση των ονομαστικών αποδοχών ανά μισθωτό, κατά -12,3%. Σε γενικές γραμμές οι ονομαστικές αποδοχές εμπεριέχουν πέρα από τη μισθοδοσία και επιπρόσθετες κατηγορίες αποδοχών, όπως είναι η καταβολή των υπερωριών, των επιδομάτων, των δώρων), τις παρακρατήσεις του φόρου εισοδήματος και τις ασφαλιστικές εισφορές. Η αγοραστική δύναμη των ονομαστικών αποδοχών ανά απασχολούμενο βρίσκεται σε πλήρη εξάρτηση με τις εκάστοτε διακυμάνσεις των τιμών των καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών (Eurostat, 2011).

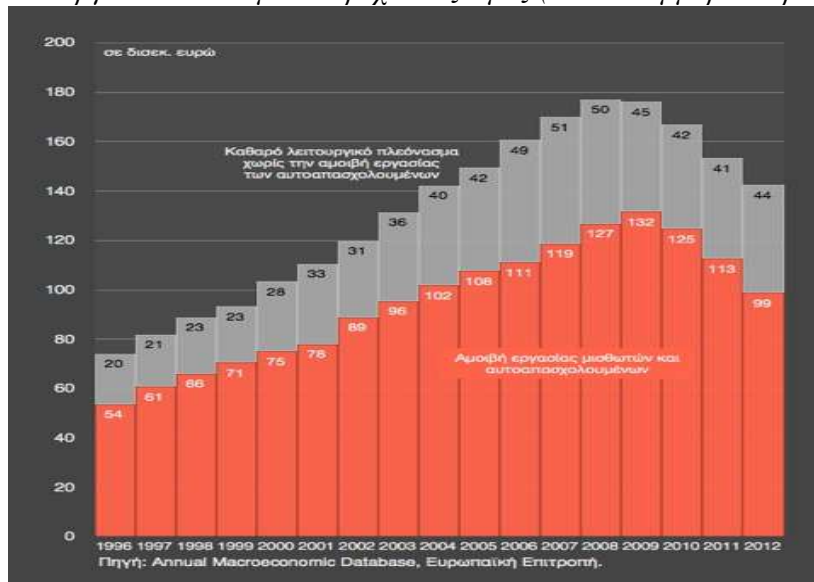
Επομένως, όσον αφορά την συρρίκνωση της αγοραστικής δύναμης, η οποία προέκυψε από τις χαμηλές ονομαστικές αποδοχές συμπληρώθηκε και η συρρίκνωση από τις μεγαλύτερες τιμές. Ωστόσο, κατά τη χρονική περίοδο 2010-2012 παρατηρούμε ότι η μαζική μεγιστοποίηση του δείκτη τιμών καταναλωτή άγγιξε το 9,1%, η συγκεντρωτική συρρίκνωση της αγοραστικής δύναμης των αποδοχών για κάθε απασχολούμενο αντιστοιχούσε στο 20% (Economou M, at all, 2013).

Από την παραπάνω ανάλυση, προκύπτει ότι η μείωση αγοραστικής δύναμης έχει σχέση με την συρρίκνωση των εισοδημάτων για κάθε απασχολούμενο. Παρόλα αυτά, η συγκεκριμένη απώλεια, του συνόλου των απασχολούμενων ως κοινωνική ομάδα, έχει άμεση σχέση με τα ποσοστά της ανεργίας, η οποία δεν λαμβάνει υπόψη της το διαθέσιμο εισόδημα από τα νοικοκυριά. Σύμφωνα με την συρρίκνωση αυτή των εισοδημάτων, πλέον τα εκάστοτε νοικοκυριά της ΕΕ θα πρέπει να συντηρηθούν με αγοραστική δύναμη που έχει συρρικνωθεί κυρίως επειδή η αγοραστική δύναμη των αποδοχών ανά απασχολούμενο έχει μειωθεί και όχι μόνο επειδή απασχολούνται λιγότερα μέλη (Economou M, at all, 2013).

Έτσι, λοιπόν, καταλήγουμε στο γεγονός, μέσα από τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι η αγοραστική δύναμη των αποδοχών του συνόλου των απασχολούμενων κατά τη χρονική περίοδο 2010-2012 έπεσε σε μεγάλο βαθμό, και συγκεκριμένα κατά 31,4%. Οπότε, από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι απασχολούμενοι ως άτομα, αποτελούσαν το 1/5 της αγοραστικής δύναμης του συνόλου των εισοδημάτων τους, εν αντιθέσει με τους απασχολούμενους ως κοινωνική ομάδα, αποτελούσαν, το 1/3 της αγοραστικής δύναμης των αποδοχών τους προ φόρων, λόγω της μεγιστοποίησης της ανεργίας (Eurostat, 2011).

Ωστόσο στις συγκεκριμένες απώλειες, καλό θα είναι να συμπεριλάβουμε και τις απώλειες από την φορολογία επί της μισθωτής εργασίας. Δυστυχώς όμως, με βάση τα στατιστικά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν υπάρχει η δυνατότητα προκειμένου να επιτευχθεί μία ασφαλής εκτίμηση. Σε περίπτωση που λάβουμε υπόψη το ενδεχόμενο ότι η εκάστοτε επιβάρυνση αφορά το 10% του συνόλου για τη περίοδο 2010-2012, οι απώλειες ανά απασχολούμενο κυμαίνονται στο 30% και για τους απασχολούμενους ως κοινωνική ομάδα στο 40%. Παρόλα ταύτα αν δεν συμπεριλάβουμε την ομάδα με τα διευθυντικά στελέχη, η συνολική απώλεια θα πρέπει να πλησιάζει το 45%, εκ των οποίων οι τεράστιες αποδοχές δεν θεωρούνται μόνο αμοιβή εργασίας, αλλά και συμμετοχή στο σύνολο των κερδών (Economou M., at all, 2013).

Διάγραμμα 3.2.1: Αποδοχές εργασίας μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων, και καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα χωρίς την αμοιβή εργασίας των αυτοαπασχολούμενων (δισεκατομμύρια ευρώ)

Σε γενικές γραμμές η αναδιανομή του εισοδήματος μπορούσε να συμβάλλει ως προς την άντληση πόρων, ως προς την διεκπεραίωση και βελτίωση των επενδυτικών προτάσεων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα πέρα από την ομαλή εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους, χωρίς μηχανισμό στήριξης. Αυτό που μπορούμε να πούμε ειδικότερα είναι ότι αν προχωρούσε η εκάστοτε χώρα σε συνδυασμό της προστασίας των εισοδημάτων των μισθωτών και των ανέργων θα προέκυπτε μια στρατηγική ανάκαμψης της οικονομίας (Eurostat, 2011).

Η στρατηγική αυτή θα ήταν σε θέση να ευνοήσει την κατανάλωση των εγχώριων ειδών με χαμηλά εισοδήματα, θα προχωρούσε σε κάποιο βαθμό σε συρρίκνωση των εισαγωγών. Επιπροσθέτως, θα ευνοούσε ακόμη και τις κοινωνικές

υπηρεσίες σε βάρος της πολυτελούς κατανάλωσης και θα έδινε το έναυσμα για το συνδυασμό δημόσιων πολιτικών και επιχειρηματικότητας. Έτσι λοιπόν θα ήταν δυνατό να μεγιστοποιηθεί η παραγωγικότητα της οικονομίας και να βελτιωθεί η θέση της κάθε χώρας στην ευρωπαϊκή αγορά (Χαρδουβέλης, 2011).

Στη σημερινή εποχή, οι δραματικές πολιτικές συρρίκνωσης των μηνιαίων αποδοχών των απασχολουμένων και της φορολογίας των κερδών, δίνουν βήμα σε ελάχιστες επιχειρήσεις να συνεχίσουν το έργο τους, άσχετα με την διάρκεια της οικονομικής κρίσης και να επιβιώσουν, χωρίς ωστόσο να αποφευχθούν τα λουκέτα και η συρρίκνωση της δραστηριότητας των περισσότερων επιχειρήσεων.

Το ενδεχόμενο προσαρμογής μίας καλύτερης αναδιανομής του εισοδήματος θεωρείται τόσο για την Ευρώπη όσο και για χώρα μας μία σπουδαία στρατηγική επιλογή ως προς την βελτίωση, την αναβάθμιση και την κοινωνική ανασυγκρότηση του εργατικού δυναμικού. Επιπροσθέτως, η αναδιανομή εισοδήματος μπορεί να συμβάλλει ως προς την αρτιότερη διαχείριση της οικονομίας με βάση το δημόσιο συμφέρον, την προσφορά αλληλεγγύης και την ανάπτυξη των ορθολογικών πολιτικών αποφάσεων. Με το γεγονός αυτό συνεπάγεται η διαφύλαξη της υψηλής κερδοφορίας και του πλούτου (Buiter, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011).

Ως προς την Ελληνική πραγματικότητα, μπορούμε να πούμε ότι μία μελλοντική αναδιανομή των εισοδημάτων μπορεί να αποτελέσει έναν ενεργό πόλο των μεγάλων παγκόσμιων παρεμβάσεων που κρίνονται στην παρούσα εποχή πολύ σημαντικές. Οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν ως προς την καλύτερη οικονομική πολιτική του κράτους, την ικανοποίηση του συνόλου των πολιτών και κατ' επέκταση της σημαντικής θέσης της χώρας στην ευρύτερη διεθνή αγορά και κοινωνία (Economou M., at all 2013).

3.3 Φορολογικά συστήματα και κοινωνική ευημερία

Σχετικά με το φορολογικό σύστημα παρατηρείται ότι αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχουν έρθει αντιμέτωπες με μία υποτονική ανάπτυξη κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η οποία ενόψει της οικονομικής κρίσης έχει επιδεινωθεί περαιτέρω. Αναλυτικότερα, σε εθνικό επίπεδο η φορολογία προσδιορίζεται είτε ως μέσο επιβίωσης του κρατικού – δημοσίου τομέα, είτε για λόγους άσκησης κοινωνικής αναδιανομής, είτε γιατί θεωρείται ως η καταλληλότερη πηγή μεγιστοποίησης των κρατικών εσόδων (Cabral, Ricardo, 2010).

Αντιθέτως με την οικονομική ανάπτυξη, σε περίπτωση όπου η πλειοψηφία των ατόμων εμφανίζει αυξητική τάση των ετήσιων εσόδων και μέτρια εξέλιξη οδηγεί γενικότερα στην δημιουργία ανησυχιών ως προς την στασιμότητα των εισοδημάτων, την μεγιστοποίηση της ανισότητας και της φτώχειας. Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, που έκανε την εμφάνιση της τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μία γενικότερη μεγιστοποίηση των ανισοτήτων μεταξύ των χωρών. Επιπροσθέτως, μέσα από την οικονομική ύφεση δημιουργείται τεράστιο πολιτικό ενδιαφέρον γύρω από την αναζήτηση των καταλληλότερων μέτρων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το συγκεκριμένο πρόβλημα. Μέσα στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται οι κοινωνικές διαστάσεις, όπως διασπορά του εισοδήματος, καθώς και διάφοροι δείκτες της ευημερίας (Darvas, et al, 2011).

Ως επί τω πλείστον στην ευρύτερη περιοχή των χωρών της ΕΕ-27, η επιβολή φόρων δεν πραγματοποιείται μόνο και μόνο για να καταφέρουν να επιβιώσουν οι δημόσιοι υπάλληλοι της χώρας μέσω της αναδιανομής των εισοδημάτων τους. Ειδικότερα, η επιβολή των φόρων αφορά κατά κύριο λόγο τη διευκόλυνση της διευρυμένης αναπαραγωγής του κοινωνικού πλούτου, με σκοπό να υπάρξουν καινοτομίες και παραγωγικές επενδύσεις σε συνδυασμό με αποταμίευση. Με βάση τις σχετικές οικονομικές εκτιμήσεις, κάθε χώρα οφείλει να διαθέτει ένα φορολογικό σύστημα, το οποίο διέπεται από τους παρακάτω στόχους (Delpla, Jacques and Jakob von Weizsäcker, 2010):

- Την ανάπτυξη της αποδοτικότητας των φόρων (εισπρακτικό μέρος).
- Τη διαφύλαξη ενός μέσου όρου εισοδημάτων των φορολογουμένων στις διάφορες περιόδους της ζωής.
- Τη διαμόρφωση των επιπρόσθετων κοινωνικών ανισοτήτων (αναδιανεμητικό μέρος).

Η φορολογία σε γενικές γραμμές θεωρείται ως ένα από τα δύο χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία λαμβάνει κάθε κυβέρνηση προκειμένου να παίξει τον καταλυτικότερο ρόλο, ως προς την παροχή προστασία στους πολίτες της, την κοινωνική ευημερία και κατ' επέκταση την οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, παρατηρείται ότι το κατάλληλο φορολογικό σύστημα θεωρείται ως ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της πολιτικής ατζέντας. Ειδικότερα, μέσα από το φορολογικό σύστημα οι κυβερνήσεις αποβλέπουν μόνο την αναδιανεμητική πλευρά και οι άκρατοι φιλελεύθεροι μόνο τη διευκόλυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Ως επί τω πλείστον, ως καταλληλότερη λύση χρήζεται ένας ενδιάμεσος δρόμος μεταξύ των

προβλημάτων που ταλαιπωρούν μία κοινωνία (Blundell-Wignall, Adrian and Patrick Slovik, 2010).

Μέσα από όλα τα παραπάνω καταλήγουμε στο γεγονός ότι υφίσταται ένα τεράστιο φάσμα εργαλείων που δύναται να ληφθούν υπόψη ως προς την καλύτερη διαβάθμιση της φορολογίας εισοδημάτων εργασίας και κεφαλαίου, περιουσίας, επιχειρηματικών κερδών, ΦΠΑ κ.λπ.. Για το λόγο αυτό, είναι αναγκαίο να προσδιοριστούν οι παρακάτω προτάσεις που συμβάλλουν στην διατήρηση ενός άρτιου συστήματος (Darvas, at all, 2011).

- Σε πρώτη φάση, η φορολόγηση προκειμένου να γίνεται αποδεκτή και αποτελεσματική καλό θα είναι να είναι δίκαιη, όχι μόνο για ηθικούς λόγους αλλά και για αποδοτικούς.

- Σε δεύτερη φάση, οφείλει να συμβάλλει στην καινοτομία και την επιχειρηματικότητα και να προωθήσει την έμπνευση και τη δημιουργία μέσα από την προσφορά νέων ευκαιριών.

- Σε τελική φάση, θεωρείται γνωστό ότι μια φορολόγηση με υπερβολικές επιβαρύνσεις επιφέρει πολύ αρνητικά αποτελέσματα ως προς την διατήρηση της ανάπτυξης. Ακόμη, μπορούμε να πούμε ότι μία πολύ χαμηλή και ασήμαντη φορολογική πολιτική δεν προσφέρει σημαντικές διευκολύνσεις στις κυβερνήσεις να προχωρήσουν σε αναδιανεμητική πολιτική. Για τους λόγους αυτούς, καλό θεωρείται το γεγονός να υπάρξει συσχέτιση μεταξύ των φόρων ανάπτυξης με τη χρησιμοποίηση των φορολογικών εσόδων (Cottarelli, at all, 2010).

Σε περίπτωση που τα φορολογικά έσοδα κατευθύνονται σε αναπτυξιακές επενδύσεις και δεν δημιουργούν κατάλληλες λειτουργίες διατήρησης ενός προβληματικού μέρους του δημοσίου τομέα, τότε μία υποθετική μεγιστοποίηση των συντελεστών δύναται να επιφέρει θετικά αποτελέσματα καινοτομίας, ευημερίας και ανάπτυξης. Η μέθοδος με την οποία γίνεται η δαπάνη του δημοσίου χρήματος, δημιουργεί το επιθυμητό καταλυτικό επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης, πράγμα που σχετίζεται με την ποιότητα του πολιτικού συστήματος και του μοντέλου διακυβέρνησης (Darvas, at all, 2011).

Ωστόσο, μέσα από την βιβλιογραφική επισκόπηση, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο δεν υφίσταται νομοθεσία που να καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο φορολογούνται οι αμοιβές των πολιτών της που ζουν και εργάζονται είτε στην χώρα τους είτε σε μία άλλη χώρα της Ένωσης (Cottarelli, at all, 2010). Αν προχωρήσουμε σε ανάλυση του γενικότερου πλαισίου, στο οποίο βασίζονται όλα τα φορολογικά συστήματα στην

Ευρώπη, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το βιοτικό επίπεδο ενός φορολογούμενου καλό θα είναι να βρίσκεται σε πλήρη συσχέτιση και διαβάθμιση ανάλογα με τα εισοδήματά του. Σαφέστατα, κατά καιρούς έχουν παρατηρηθεί πολλά προβλήματα φοροδιαφυγής, κυρίως από την πλευρά μεγάλων επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων που τις διευθύνουν (Blundell-Wignall, Adrian and Patrick Slovik, 2010).

Σύμφωνα με το φορολογικό σύστημα της Βρετανίας αλλά και της Γερμανίας, υφίσταται το σύστημα του «κόκκινου συναγερμού». Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός όπου ένας γιατρός ενώ δηλώνει ότι έχει ιδιότητα ιατρού και κατοικία και παρουσιάζει χαμηλό εισόδημα, γίνεται αυτόματη ενεργοποίηση φορολογικού ελέγχου. Στην περίπτωση αυτή ο συγκεκριμένος φορολογούμενος γιατρός οφείλει να παρουσιάσει στην υπηρεσία εσόδων την αναντιστοιχία και σε περίπτωση που δεν το καταφέρει, διενεργείται επιπρόσθετος έλεγχος από ομάδα εφοριακών (Darvas, at all, 2011).

Στην περίπτωση των συστημάτων φορολόγησης των συγκεκριμένων κρατών δεν εστιάζεται καθόλου η προσοχή των αρμοδίων στους μισθωτούς και στους συνταξιούχους, καθώς τα άτομα αυτά όσο και να το ήθελαν δεν θα ήταν εφικτό να προχωρήσουν σε φοροδιαφυγή (Darvas, at all, 2011).. Έτσι λοιπόν, οι αρχές της Βρετανίας και της Γερμανίας εστιάζουν την προσοχή τους στους ελεύθερους επαγγελματίες, για τους οποίους υφίσταται στις περισσότερες χώρες το πρόγραμμα έκδοσης αποδείξεων που αποδεικνύει το συνολικό τζίρο και τον όγκο των πωλήσεων τους. Ουσιαστικά η προσοχή επικεντρώνεται στις επιχειρήσεις που τα τελευταία χρόνια ανατρέχουν σε απόκρυψη των συνολικών τους εσόδων, μέσα από την προώθηση των καταθέσεων σε τράπεζες μικρών χωρών, όπως είναι η Ελβετία (Blundell-Wignall, Adrian and Patrick Slovik, 2010).

Οι σχετικές διαφορές μεταξύ του Έλληνα πολίτη με τον Γάλλο ή τον Ιταλό, ως προς τη συγκέντρωση των αποδείξεων είναι ότι δεν έχει καταλάβει τη σημαντικότητα τους, όχι μόνο ως προς αυτόν που την ζητά, αλλά και ως προς εκείνον που την εκδίδει. Η έκδοση και η παραλαβή της αποδείξεως θα πρέπει να γίνεται καθότι είναι υποχρεωμένος ο εκάστοτε πολίτης να την παρουσιάσει στη φορολογική του δήλωση. Σε γενικές γραμμές, αν δεν εκδίδονται και δεν λαμβάνονται οι αποδείξεις έχει ως αποτέλεσμα το κράτος να επιβαρύνει τους πολίτες που δεν μπορούν να αποκρύψουν τα εισοδήματά τους, όπως μισθωτούς και συνταξιούχους. (Cottarelli, at all, 2010).

Στο εξωτερικό περιβάλλον, οι πολίτες είναι ενημερωμένοι ότι ακόμα κι αν υφίσταται το ενδεχόμενο να αποκτήσουν ένα προϊόν ή μια υπηρεσία χωρίς απόδειξη θα επιβαρυνθούν μελλοντικά με κρατικές φορολογήσεις. Σαφέστατα σε ολόκληρη την

ευρωπαϊκή επικράτεια υφίστανται οι φορολογικοί συντελεστές, όπου οι επιχειρήσεις, οι οποίες εμφανίζουν διογκωμένο τζίρο και υπόκεινται και σε μεγαλύτερη φορολογία ευνοούνται από μία γκάμα καταλληλότερων φορολογικών μεταρρυθμίσεων και απαλλαγών (Malliaropoulos, 2010).

Επομένως, στην Ευρώπη παρατηρούμε ότι ούτε ο καταναλωτής αλλά ούτε ο επιχειρηματίας έχει κάποιο σημαντικό λόγο να μην γνωστοποιήσει τα έσοδά του στις φορολογικές υπηρεσίες. Επιπροσθέτως στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, υπάρχει ένα σύστημα όπου κάθε συναλλαγή που ξεπερνάει ένα προκαθορισμένο επίπεδο, κυρίως τις 30.000 ευρώ, είναι υποχρέωση του εκάστοτε καταναλωτή να δικαιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο αποκόμισε το εν λόγω χρηματικό ποσό (Collignon, 2011).

Προκειμένου να μπορεί να επιτευχθεί άμεσα ο έλεγχος των οικονομικών στοιχείων κάθε φορολογούμενου, απαιτείται η ηλεκτρονική καταγραφή όλων των περιουσιακών στοιχείων του εκάστοτε πολίτη. Πρόκειται για ένα σύστημα που έχει ξεκινήσει να εφαρμόζεται κυρίως στη Γερμανία και τη Γαλλία πριν από πολλές δεκαετίες, ενώ στη χώρα μας, ένα παρόμοιο σύστημα έχει αρχίσει να τίθεται σε λειτουργία τα τελευταία χρόνια (Mayer, 2011).

Επίσης, στην Γερμανία, με σκοπό να διευκολυνθούν περαιτέρω οι φορολογούμενοι, το κράτος προχώρησε στην υποβολή της φορολογικής τους δήλωσης, κάθε δύο χρόνια. Επιπροσθέτως, το έντυπο της φορολογικής δήλωσης αποστέλλεται σχεδόν έτοιμο στην οικία κάθε φορολογούμενου, όπου αναγράφονται όλα τα βασικά στοιχεία, όπως ακίνητα και κινητά περιουσιακά στοιχεία, η σύνταξη, η μισθοδοσία κ.λπ.. Επομένως, η μοναδική αρμοδιότητα και ευθύνη των φορολογούμενων είναι να προχωρήσουν σε επιβεβαίωση των στοιχείων αυτών ή σε μεταβολή των στοιχείων, ανάλογα με τις τελευταίες συναλλαγές που έχουν πραγματοποιήσει (πχ. ενδεχόμενη πώληση ακινήτου) (Mayer, 2011).

3.4 Προϋπολογισμός και αναδιανομή εισοδήματος

Σύμφωνα με τα σημερινά οικονομικά χαρακτηριστικά των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώνουν οικονομικούς προϋπολογισμούς προκειμένου να επιτευχθεί μία καταλληλότερη εκτίμηση των εσόδων και εξόδων τους. Η εκτίμηση αυτή στηρίζεται στην έκβαση ενός αποτελέσματος γύρω από την οικονομική της ισορροπία

και την άρτια αναδιανομή των πόρων και των εισοδημάτων. Ως επί τω πλείστον, η αναδιανομή του εισοδήματος στα κράτη της ΕΕ-27 λαμβάνει χώρα μέσα από την διαμόρφωση του προϋπολογισμού (Collignon, 2011).

Ο δημόσιος προϋπολογισμός θεωρείται ειδικότερα ως ένα σύνολο λογαριασμών, οι οποίοι προσφέρουν τα ποσά των δαπανών του δημοσίου τομέα και τα ποσά των εσόδων, που εισπράττονται, προκειμένου να καλυφθούν όλες οι σχετικές δαπάνες κατά τη διάρκεια μίας προκαθορισμένης χρονικής περιόδου. Ουσιαστικά θεωρείται ότι αποτελεί ένα μελλοντικό σχέδιο δραστηριοποίησης του δημόσιου τομέα, ο οποίος είναι πολύ πιο διαφορετικός από τα δημοσιονομικά προγράμματα που λανσάρονται κατά καιρούς από την πλευρά της εκάστοτε κυβέρνησης κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ζόνζηλος, 2010).

Στην χώρα μας, ο γενικός προϋπολογισμός του κράτους, περιλαμβάνει τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων τον ειδικό λογαριασμό εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων και τον τακτικό προϋπολογισμό. Οι ανάγκες, τις οποίες εξυπηρετεί ο γενικός προϋπολογισμός του κράτους αφορούν ειδικότερα την καλύτερη αντιμετώπιση και απλοποίηση των αναγκών της σύνθετης κρατικής μηχανής, την διαμόρφωση των δράσεων μεταξύ των εσόδων – εξόδων, την έκφραση και την ικανοποίηση των γενικότερων αντιλήψεων της ευρύτερης κοινωνίας αλλά και του κράτους και κοινωνίας και την αναβάθμιση της διαφάνειας της δημοκρατίας και του ελέγχου (Χαρδούβελος, 2008).

Ο δημόσιος προϋπολογισμός αποσκοπεί σε γενικές γραμμές στην δίκαιη κατανομή του εισοδήματος, στην βέλτιστη διανομή των παραγωγικών πόρων στην σταθεροποίηση της οικονομίας και την οικονομική ανάπτυξη και σαφέστατα στην απρόσκοπτη διεκπεραίωση των πολιτικών της εκάστοτε κυβέρνησης. Οι αναδιανεμητικές επιπτώσεις του προϋπολογισμού, βρίσκονται σε πλήρη εξάρτηση με μέθοδο που δαπανώνται τα έσοδα και τον χρόνο εκτέλεσης του κυβερνητικού προγράμματος (Τράπεζα της Ελλάδος, 2010).

Είναι δεδομένο, ότι στην πλειοψηφία τους τα Ευρωπαϊκά κράτη έχουν έρθει αντιμέτωπα με ποικίλες οικονομικές ανισότητες. Το γεγονός αυτό θεωρείται απολύτως φυσικό, καθώς υφίστανται διαφοροποιήσεις ως προς την αποκόμιση του πλούτου, εξαιτίας των ατομικών προσπαθειών, των ενδεχομένων, προσφέρονται διαφορετικές αποδοχές εξαιτίας της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών, και ειδική αντιμετώπιση των απασχολούμενων (Στράντζαλης, 2010).

Τις οικονομικές ανισότητες τις δημιουργούν κατά κύριο λόγο η διεισδυτικότητα σε κυβερνητικές θέσεις και οι πράξεις διαπλοκής. Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω, αν δεν ληφθούν άμεσα μέτρα, τα κράτη μέλη της ΕΕ-27 θα έρθουν αντιμέτωπα με τον κίνδυνο της κοινωνικής συνοχής, της ειρήνης, της αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών τους. Επιπροσθέτως συρρικνώνεται, η κινητικότητα της απασχόλησης και καταστρέφονται τα πολιτικά και τα οικονομικά χαρακτηριστικά του εκάστοτε κράτους (Στράντζαλης, 2010).

Ως προς την διατήρηση της σταθερότητας στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα κάθε κράτους κρίνεται αναγκαία η επιβολή της αναδιανομή του εισοδήματος. Το γεγονός αυτό μπορεί να μεταφραστεί ως αναδιανομή των παραγωγικών συντελεστών ή των εισοδημάτων που ανακύπτουν από αυτούς (Economou M., at all, 2013). Ως επί τω πλείστον, η αναδιανομή εισοδήματος θεωρείται ως μέσο άμβλυνσης των ανισοτήτων αυτών, όπου λειτουργεί υποστηρικτικά στα χαμηλά εισοδήματα και όχι περιοριστικά για τα υψηλά εισοδήματα (Τράπεζα της Ελλάδος, 2010). Ωστόσο, ως μέτρα διαφύλαξης της αναδιανομής των εισοδημάτων, θεωρούνται κατά κύριο λόγο οι δημόσιες δαπάνες, η μισθολογική και ασφαλιστική πολιτική του κράτους, η χρηματοδότηση των ασφαλιστικών ταμείων, η διάθεση δημοσίων αγαθών, η εξάλειψη της φοροδιαφυγής, η εγγύηση απασχόλησης, το φορολογικό σύστημα και σταθερής αγοραστικής δύναμης.

Επιπροσθέτως, σε αυτό το σημείο μπορούμε επίσης να πούμε ότι η αναδιανομή του εισοδήματος επηρεάζεται είτε σε θετικό ή αρνητικό βαθμό από τις τιμές του πληθωρισμού, την ανάπτυξη, τις επιδοτήσεις εισοδήματος, και κατ' επέκταση την πολιτική και κοινωνική κουλτούρα του κοινωνικού συνόλου. Εν κατακλείδι μπορούμε να πούμε ότι σκοπός της αναδιανομής εισοδήματος κατατάσσεται η ατομική και η μαζική ευημερία της κοινωνίας, και το κύριο μέσο το οποίο λαμβάνει υπόψη της στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην λογική και στην κοινωνική συνείδηση (Χαρδουβέλης, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΤΟ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

4.1 Ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές

Έχοντας ως γνώμονα τη διόγκωση της διασύνδεσης των οικονομιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυρίως της ζώνης του ευρώ, τα κράτη μέλη επικέντρωσαν το ενδιαφέρον τους στις οικονομικές τους πολιτικές με θέμα το κοινωνικό συμφέρον της Ένωσης και κατ' επέκταση των πολιτών που την απαρτίζουν. Πιο αναλυτικά, τα κράτη μέλη έθεσαν ως απώτερο σκοπό την διαμόρφωση και χρησιμοποίηση των γενικότερων οικονομικών πολιτικών, εντός των οποίων περιγράφονται διάφορες συστάσεις προς τους φορείς χάραξης πολιτικής για θέματα μακροοικονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής (Collignon, 2011).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσα από την συνεχή παρακολούθηση και την εκτενέστερη εποπτεία των δημοσιονομικών πολιτικών των κρατών μελών, θεώρησε αναγκαίο να περιέλθει σε εκτίμηση των οικονομικών πολιτικών τους, με σκοπό να προσδιορίσει και να προχωρήσει σε διορθώσεις των υπερβολικών δημοσιονομικών της ανισορροπιών. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω ανισορροπίες έχουν άμεση σχέση με την διόγκωση του κινδύνου της εύρυθμης λειτουργίας της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ONE) (European Commission, 2010).

Σύμφωνα με τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. 1176/2011 προχώρησαν στην διαμόρφωση του μηχανισμού επαγρύπνησης με σκοπό να επιτευχθεί η εύρεση των ανισορροπιών, και κατ' επέκταση να προχωρήσουν στην περαιτέρω διάρθρωση των υπερβολικών ανισορροπιών. Επιπροσθέτως, ο εν λόγω κανονισμός εκτιμά ειδικότερα τις κυρώσεις που πραγματοποιούνται στα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ τα οποία δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις συστάσεις που δημιουργούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με σκοπό να προχωρήσουν σε αναδιάρθρωση των υπερβολικών τους ανισορροπιών (Cottarelli, et al, 2010).

Για τους λόγους αυτούς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάσσει ετησίως μία έκθεση, με σκοπό να γίνει έγκαιρα ο εντοπισμός των εκάστοτε ανισορροπιών. Η συγκεκριμένη έκθεση αφορά στην αξιολόγηση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κατάστασης των χωρών μέσω των πινάκων, οι οποίοι παρέχουν οικονομικούς δείκτες για την εύρεση των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Πέρα από αυτά η έκθεση περιγράφει αν τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν ή πρόκειται να έρθουν αντιμέτωπα με ανάλογες ανισορροπίες (Delpla, Jacques and Jakob von Weizsäcker, 2010).

4.2 Η στρατηγική "Ευρώπη 2020"

Οι οικονομικές διαβαθμίσεις και μεταβολές στις αγορές προϊόντων και εργασίας ως προς την μεγιστοποίηση της ευελιξίας τους και την προώθηση του ανταγωνισμού κατέχουν τεράστια σημασία για την καλύτερη οργάνωση και τη λειτουργία της ΟΝΕ. Οι εν λόγω μεταβολές και διαβαθμίσεις παρέχουν το πλεονέκτημα στα κράτη μέλη να προχωρήσουν σε ενίσχυση της δυναμικής εξέλιξης και της απασχόλησης. Ως επί το πλείστον, συμβάλλουν κατά μεγάλο βαθμό στο να διογκώσουν τα κράτη μέλη την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά τους. Επιπροσθέτως, κατατάσσουν τις οικονομίες τους πιο ανθεκτικές σε οικονομικές διαταραχές (Gros, Daniel and Mayer, 2011).

Το ενδεχόμενο ανάγκης για διαρθρωτικές μεταβολές κρίνεται ακόμη πιο έντονο εντός της ζώνης του ευρώ, από τη χρονική στιγμή που τα κράτη μέλη δεν κατάφεραν να λάβουν υπόψη τους τη νομισματική και τη συναλλαγματική πολιτική ως εθνικά μέσα πολιτικής. Επομένως, οι διαρθρωτικές μεταβολές καταλαμβάνουν τεράστια σημασία ως προς την αποτροπή ανισορροπιών εντός της ζώνης του ευρώ.

Με βάση το ρυθμιστικό αυτό πλαίσιο, στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο του 2010 οι κυβερνήσεις των κρατών - μελών της ΕΕ έλαβαν υπόψη τους, τη στρατηγική "Ευρώπη 2020". Πρόκειται για μία στρατηγική της Ένωσης, ως προς τη διαμόρφωση νέων θέσεων εργασίας και την επίτευξη της ανάπτυξης με τη βοήθεια των μεταρρυθμίσεων γύρω από τον οικονομικό και το κοινωνικό τομέα (Gros, Daniel and Mayer, 2011).

Η συγκεκριμένη στρατηγική καλύπτει τις ενέργειες πολιτικής τόσο σε επίπεδο επιμέρους κρατών μελών όσο και σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να προωθήσει την ευημερία των ευρωπαϊκών λαών και αφορά επιπροσθέτως τρεις άξονες που έχουν άμεση σχέση με την βιώσιμη ανάπτυξη. Οι φιλοδοξίες της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" εκφράζονται μέσα από τα επίπεδα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της φτώχειας, της έρευνας και της ανάπτυξης και της κλιματικής αλλαγής (European Commission, 2010).

Στο πλαίσιο της στρατηγικής, τα κράτη μέλη εμφανίζουν τα εθνικά προγράμματα διαρθρωτικών μεταβολών ετησίως, τα οποία θα πρέπει να συμπίπτουν με τις εκάστοτε ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές. Στόχο του πλαισίου είναι η επίλυση των διάφορων προβλημάτων που κυριαρχούν σε κάθε χώρα σχετικά με τα επίπεδα απασχόλησης και ανάπτυξης. Οι προσπάθειες των κρατών μελών βασίζονται

κατά κύριο λόγο στις πρωτοβουλίες και στις επιμέρους πολιτικές που έχουν σχέση με τη χρηματοδότηση της έρευνας και καινοτομίας, την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, και τη αναβάθμιση της πρόσβασης ευρωπαϊκών εταιρειών στις παγκόσμιες αγορές (Cabral, 2010).

Η στρατηγική "Ευρώπη 2020" θεωρείται ως η συνέχεια της στρατηγικής της Λισαβόνας, η οποία δεν επέφερε τα ανάλογα αποτελέσματα, εξαιτίας της έλλειψης σαφούς προσανατολισμού, των ανεπαρκειών ως προς την επικοινωνία, και των χαλαρών ρυθμίσεων διακυβέρνησης. Αυτό που μπορούμε να πούμε γενικότερα είναι ότι η στρατηγική "Ευρώπη 2020" στοχεύει στο να εντοπίσει τις αδυναμίες κάθε χώρας, ενισχύοντας την επιτήρηση των πολιτικών μεταρρυθμίσεων των κρατών μελών μέσω της απόδοσης ενός βασικού κατευθυντήριου ρόλου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σχετικά με την εφαρμογή των διαρθρωτικών προγραμμάτων (Malliaropoulos, 2010).

4.3 Το μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης

Σύμφωνα με τις εξελίξεις της οικονομικής - χρηματοπιστωτική ύφεσης και των κοινωνικών αντιδράσεων, την περίοδο του 2011, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο προχώρησαν στην σύσταση μιας σειράς νομοθετικών διατάξεων που έχουν άμεση σχέση με την ενίσχυση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ (Malliaropoulos, 2010).

4.3.1 Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Η εξασφάλιση μίας υγιούς δημόσιας οικονομίας οδηγεί κατά κύριο λόγο και όπως είναι γνωστό στην πραγματοποίηση των βασικότερων πολιτικών σκοπών. Οι σκοποί αυτοί αφορούν κυρίως την ισχυρή και διατηρήσιμη ανάπτυξη. Επιπλέον, διακρίνουμε ότι η εξασφάλιση μίας υγιούς δημόσιας οικονομίας στηρίζει τη προώθηση νέων θέσεων εργασίας. Η σταθεροποίηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας καθιστά πιο εύκολο το έργο της Κεντρικής Τράπεζας να εκπληρώσει τα εν λόγω καθήκοντα, ως προς την εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών (Buiters, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011).

Έτσι λοιπόν, μέσα από την θέσπιση της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ είναι υποχρέωση όλων των κρατών-μελών να αποφεύγονται τα υπερβολικά ελλείμματα.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο διαμορφώθηκε και εφαρμόστηκε την περίοδο του 1997, ενίσχυσε σε μεγάλο βαθμό τις διατάξεις της Συνθήκης σύμφωνα με τη δημοσιονομική πειθαρχία προσδιορίζοντας μια διαδικασία πολυμερούς εποπτείας, η οποία περιλάμβανε ένα προληπτικό και ένα διορθωτικό σκέλος (Collignon, 2011).

Ως επί τω πλείστον, το προληπτικό σκέλος στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην τακτική επιτήρηση των δημόσιων οικονομικών των κρατών μελών. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προχωρούν κάθε χρόνο στην αξιολόγηση των προγραμμάτων σταθερότητας που υποβάλλουν τα μέλη της ζώνης του ευρώ και τα προγράμματα σύγκλισης που υποβάλλουν οι χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ. Ωστόσο στα συγκεκριμένα προγράμματα περιγράφονται σε γενικές γραμμές οι οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις κάθε κράτους (Collignon, 2011).

Επιπροσθέτως, προσδιορίζεται ο μεσοπρόθεσμος στόχος της δημοσιονομικής πολιτικής και η πορεία προσαρμογής ως προς την πραγματοποίηση των στόχων τους. Κατά γενική ομολογία η επιτροπή έχει τη δυνατότητα να ενημερώσει άμεσα κάθε κράτος μέλος που πιθανότατα να μην βρίσκεται σε θέση να ακολουθεί τις εκάστοτε προτάσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (Buitter, Willem και Ebrahim Rahbari, 2011).

Προχωρώντας παρακάτω παρατηρούμε ότι ο διορθωτικός μηχανισμός του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης εκτιμά ότι, τη στιγμή που μία χώρα δεν πληροί και δεν τηρεί πιστά τις εκάστοτε υποχρεώσεις της, κατευθύνεται προς την αντιμετώπιση εμφάνισης υπέρογκου ελλείμματος. Το Συμβούλιο της ΕΕ προωθεί συγκεκριμένες συστάσεις προς το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος και προσδιορίζει μία προθεσμία ως προς τη διαμόρφωση των ελλειμμάτων. Αφότου αντιμετωπιστεί το έλλειμμα, το Συμβούλιο της ΕΕ προχωρά σε στενή παρακολούθηση ως προς την εφαρμογή των συστάσεων και ακυρώνει την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος (Collignon, 2011).

Ωστόσο σε περιπτώσεις όπου το κράτος – μέλος δεν συμμορφωθεί, ακολουθεί μία επιπρόσθετη υποχρεωτική εφαρμογή περαιτέρω μέτρων που έχουν άμεση σχέση την αυξημένη επιτήρηση και τη δημοσιοποίηση των δεδομένων μέχρι την επιβολή των οικονομικών κυρώσεων. Από την πλευρά του το κράτος μέλος, που αντιμετωπίζει κάποιο έλλειμμα κατέχει το πλεονέκτημα να λαμβάνει μέρος σε όλες τις σχετικές συναντήσεις και διαλέξεις του Συμβουλίου της ΕΕ (Mayer, 2011).

Την περίοδο του 2011, μετά την πολυδιάστατη και μεγάλης διάρκειας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, η ΕΕ προχώρησε στην αναδιάρθρωση του

Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η αναδιάρθρωση πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια μιας γενικής διαφοροποίησης που είχε σκοπό στην αναβάθμιση και στην εξέλιξη της οικονομικής διακυβέρνησης. Μια γενικότερη μορφή καινοτομίας, ως προς την ενίσχυση του Συμφώνου, αφορά κατά κύριο λόγο τις διαδικασίες πρόσληψης και εκτίμησης των αποφάσεων. (Ζόνζηλος, 2010).

Επιπροσθέτως, μέσα από την αναδιάρθρωση αυτή δίνεται μεγαλύτερη προσοχή ως προς το κριτήριο του δημόσιου χρέους και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Πέρα από όλα τα παραπάνω, επιτυγχάνεται η εκτίμηση των οικονομικών και πολιτικών κυρώσεων, τα οποία επιβάλλονται σε σταθερούς όρους, προκειμένου να ωθήσουν τα κράτη μέλη να επιτελούν τις υποχρεώσεις και τις εκάστοτε δεσμεύσεις τους (Mayer, 2011).

Αν και αυτά τα μέτρα θεωρούνται από τα βασικότερα βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, η διαρθρωτική αλλαγή του Συμφώνου καλό θα ήταν να είχε μεγαλύτερη έκταση και να περιλάμβανε επιπρόσθετες δεσμεύσεις. Αναλυτικότερα, η ΕΚΤ εκτιμά ότι βασικότερα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να δώσουν ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και στην κατάλληλη διαβάθμιση των εισοδημάτων θεωρείται ο μεγαλύτερος αυτοματισμός των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί όπως υποστηρίζεται από την ΕΚΤ, μέσα από την εφαρμογή της αντίστροφης ενισχυμένης πλειοψηφίας (Ζόνζηλος, 2010).

4.3.2 Το πλαίσιο μακροοικονομικής επιτήρησης

Προχωρώντας παρακάτω, κατά την χρονική περίοδο του 2011, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στα πλαίσια βελτίωσης της οικονομικής διακυβέρνησης, προχώρησαν στη σύσταση ενός νέου μακροοικονομικού πλαισίου επιτήρησης. Πρόκειται για ένα νέο σχέδιο επιτήρησης, το οποίο έχει ως απώτερο σκοπό την αναζήτηση, την εύρεση, αλλά και την αντιμετώπιση της φθίνουσας ανταγωνιστικότητας και των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Με αυτόν τον τρόπο, θα συμπληρωθεί η ισχύουσα μέθοδος επιτήρησης των κρατών – μελών που εκτιμάται στο πλαίσιο της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" (Collignon, 2011). Όπως ήδη έχουμε αναφέρει η συγκεκριμένη στρατηγική επικεντρώνεται στην βελτίωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Πρόκειται με άλλα λόγια για ένα νέο μηχανισμό που θα εφαρμόζεται για προληπτικούς και διαρθρωτικούς σκοπούς από την πλευρά των 27 κρατών - μελών της ΕΕ (Mayer, 2011).

Το προληπτικό σκέλος στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε έναν μηχανισμό προειδοποίησης που έχει διαμορφωθεί με σκοπό να προσδιοριστούν άμεσα οι σχετικές ανισορροπίες. Πιο αναλυτικά, στην αρχή κάθε Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή προχωρά σε πλήρη αξιολόγηση και εκτίμηση των αποδόσεων των κρατών μελών κατά μιας σειράς μακροοικονομικών δεικτών. Αυτό πραγματοποιείται με σκοπό να εντοπιστεί κάποιος ενδεχόμενος κίνδυνος εκδήλωσης μακροοικονομικών ανισορροπιών (Ζόνζηλος, 2010).

Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια του ελέγχου η Επιτροπή παρατηρήσει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες, υπάρχει η περίπτωση να προχωρήσει στην θέσπιση προτάσεων ως προς την ενεργοποίηση της αποκαλούμενης "Διαδικασίας Υπερβολικών Ανισορροπιών" στο πλαίσιο της μακροοικονομικής επιτήρησης (Collignon, 2011). Έτσι λοιπόν, το Συμβούλιο προχωρά σε συστάσεις πολιτικής προς τη χώρα που υπόκειται σε Διαδικασία Υπερβολικών Ανισορροπιών. Στη συνέχεια, η εκάστοτε χώρα με τη σειρά της είναι υποχρεωμένη να υποβάλει σχέδιο επανορθωτικής δράσης, στο οποίο καταγράφονται όλες οι εθνικές πολιτικές που θα εφαρμόσει μετά την ολοκλήρωση της σύστασης του Συμβουλίου (Collignon, 2011).

Όσον αφορά την εφαρμογή του συγκεκριμένου σχεδίου το υπό επιτήρηση κράτος μέλος ελέγχεται πολύ σχολαστικά από την Επιτροπή και το Συμβούλιο, μέσα από μία διαδικασία που εμπεριέχει τις σχετικές εκθέσεις προόδου και αποστολές επιτήρησης. Ωστόσο αν για κάποιους λόγους δεν ακολουθήσει η χώρα αυτή τις

συστάσεις της Επιτροπής, είναι αναγκασμένη να προχωρήσει στην επιβάρυνση κυρώσεων, ανάλογα με τις υποδείξεις της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος (Mayer, 2011).

Η ΕΚΤ από τη μεριά της εκφράζει τη μεγάλη της ικανοποίηση για τη διαμόρφωση του νέου πλαισίου μακροοικονομικής επιτήρησης, που καλύπτει ένα βασικό κενό στο πλαίσιο διακυβέρνησης της ΟΝΕ. Παρόλα ταύτα, ως προς την αποτελεσματικότητα του νέου μηχανισμού δεν ενδείκνυται να υπονομεύεται από τους χρησιμοποιούμενους δείκτες, προκειμένου να εξασφαλίζεται η άμεση διόρθωση των ανισοροπιών και των αδυναμιών (Ζόνζηλος, 2010).

4.3.3 Το Σύμφωνο για το Ευρώ

Μετά την πολυδιάστατη εξάπλωση της οικονομικής κρίσεως τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφάσισαν να προχωρήσουν στην σύσταση ενός συμφώνου, το οποίο θα αφορούσε κατά κύριο λόγο την σταθεροποίηση του κοινού νομίσματος του Ευρώ. Πιο αναλυτικά, σκοπός του συγκεκριμένου συμφώνου αποτέλεσε το ενδεχόμενο αναβάθμισης και βελτίωσης του οικονομικού πυλώνα της ΟΝΕ (Ζόνζηλος, 2010). Αυτό επιτεύχθηκε με την περαιτέρω επέκταση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής σε φορείς εθνικής εμβέλειας, κυρίως σχετικά με όσους έχουν σχέση με την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και τη περαιτέρω ανάπτυξη των δημόσιων οικονομικών. Το Σύμφωνο πέρα από τα κράτη μέλη, μπορεί να υιοθετηθεί και από χώρες που δεν ανήκουν στην ζώνη του ευρώ. Έτσι λοιπόν, έχει υπογραφεί από τις χώρες Πολωνία, Ρουμανία, Λετονία, Λιθουανία, Βουλγαρία, και τη Δανία (Mayer, 2011).

Το Σύμφωνο στηρίζεται γενικότερα, πέρα από τη στρατηγική "Ευρώπη 2020", στα σύγχρονα μέσα συντονισμού πολιτικής. Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη μέσα από το σχετικό σύμφωνο δεσμεύονται ως προς την καταβολή συγκεκριμένων προσπαθειών, αναβάλλοντας συγκεκριμένες δράσεις, πιο φιλόδοξες από όσες είχαν ήδη συμφωνηθεί. Το Σύμφωνο θεωρείται επιπρόσθετο μέρος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και οι εθνικές υποχρεώσεις ελέγχονται και εποπτεύονται ετησίως από τους αρμόδιους αρχηγούς των κρατών – μελών της ΕΕ. (Collignon, 2011).

4.4 Διαχείριση κρίσεων και Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας

Ως προς την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, την περίοδο του 2010 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προχώρησε στην θέσπιση ενός μόνιμου μηχανισμού διαχείρισης, με σκοπό να προφυλαχτεί συγκεντρωτικά η χρηματοπιστωτική σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ. Σχετικά με τη θέσπιση του μελλοντικού Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας έγινε επίσημη έγκριση κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου την περίοδο του 2011 γύρω από την διαμόρφωση μέτρων ως προς την εξάλειψη της κρίσης (Collignon, 2011).

Η συγκεκριμένη έγκριση αυτή εμπεριείχε κάποιες αλλαγές ως προς τη λειτουργία της ΕΕ με σκοπό να καταφέρουν οι χώρες της ζώνης του ευρώ να διαμορφώσουν ένα μηχανισμό σταθερότητας. Ο μηχανισμός αυτός θα ενεργοποιούνται κάθε φορά που θα υπήρχε μία συγκεκριμένη ανάγκη, ώστε να εξασφαλιστεί η σταθερότητα της ζώνης του ευρώ συγκεντρωτικά, εν αντιθέσει με κάθε οικονομική ενίσχυση που θα πραγματοποιούνταν μέσα από αυστηρούς όρους (Mayer, 2011).

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας θεωρείται ειδικότερα ένα μόνιμο πρόγραμμα χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα 17 μέλη της Ευρωζώνης, το οποίο υπολογίζεται να διαδεχτεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (Mayer, 2011).

Πίνακας 4.4.1: Κρατικές Συνεισφορές

Μέλη ΕΜΣ	Ποσοστό συνεισφοράς	Κεφάλαιο (€)	Ονομαστικό ΔΕΠ 2012 (σε εκατομ. US\$)
Γερμανία	27,15	190.024.800.000	3.315.643
Γαλλία	20,39	142.701.300.000	2.582.527
Ιταλία	17,91	125.395.900.000	2.055.114
Ισπανία	11,90	83.325.900.000	1.409.946
Ολλανδία	5,72	40.019.000.000	783.293
Βέλγιο	3,48	24.339.700.000	465.676
Ελλάδα	2,82	19.716.900.000	305.415
Αυστρία	2,78	19.483.800.000	376.841
Πορτογαλία	2,51	17.564.400.000	229.336
Φινλανδία	1,80	12.581.800.000	239.232
Ιρλανδία	1,59	11.145.400.000	204.261
Σλοβακία	0,82	5.768.000.000	86.262
Σλοβενία	0,43	2.993.200.000	46.442
Λουξεμβούργο	0,25	1.752.800.000	52.433
Κύπρος	0,20	1.373.400.000	22.752
Εσθονία	0,19	1.302.000.000	19.220
Μάλτα	0,07	511.700.000	7.801

Πηγή: Economou M, at all, 2013

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας προσφέρει ειδικότερα στήριξη σύμφωνα με τους αυστηρούς περιοριστικούς όρους και προδιαγραφές που περιλαμβάνει. Σε περιπτώσεις όπου θεωρείται υποχρεωτικό ως προς την εξασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της και των κρατών μελών της. Επιπροσθέτως, προσφέρει, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, κάθε στήριξη σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ σε περιπτώσεις όπου κρίνεται ότι δεν κατέχει δυνατότητες αντιμετώπισης του κινδύνου. Πρόκειται με άλλα λόγια για ένα σύστημα όπου καταλαμβάνει μετά το ΔΝΤ τη θέση του πιστωτή (preferred creditor status) (Collignon, 2011).

Όσον αφορά την πρώτη γραμμή άμυνας κατά των καταστάσεων κρίσης εμπιστοσύνης που μεταλλάσσουν τη σταθερότητα της ζώνης του ευρώ συνεχίζει να αποτελεί η αυστηρή τήρηση του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, του πλαισίου μακροοικονομικών ανισορροπιών και των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Collignon, 2011).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα, η οικονομική κρίση αφορά μια κατάσταση που οδήγησε στην ανικανότητα έλεγχου των σημαντικότερων οικονομικών γεγονότων στις εγχώριες αγορές. Κατά την ίδια χρονική περίοδο του 2008 η οικονομική κρίση επιδεινώθηκε σε μέγιστο βαθμό. Συγκεκριμένα οι επιπτώσεις της έγιναν αισθητές κυρίως όταν η Bear Stearns ήταν έτοιμη να κλείσει, λόγω των υπέρογκων απωλειών και της ανέφικτης βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης. Μεταξύ των άλλων, η εύρεση ασφαλούς καταφυγίου από τους επενδυτές είχε ως αποτέλεσμα να σημειώσουν χαμηλά επίπεδα οι αποδόσεις των εντόκων γραμματίων του αμερικανικού δημοσίου.

Ως προς τα χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής ύφεσης διακρίνονται πολύ δυσάρεστα γεγονότα, όπως είναι η πτώση της χρηματιστηριακής δραστηριότητας πολλών τραπεζικών οργανισμών, η χρεοκοπία μίας μεγάλης μερίδας επιχειρήσεων, οι μαζικές πωλήσεις των μετοχών και η μεγιστοποίηση της ανεργίας και των οικονομικών στοιχείων κάθε χώρας. Η χρηματοοικονομική κρίση που ξέσπασε στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση των ανισορροπιών στην ανταγωνιστικότητα και στην μεγιστοποίηση των προβλημάτων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Συγκεκριμένα, στην Ιρλανδία το πρόβλημα έγινε αισθητό από την μεγιστοποίηση της αγοράς ακίνητης περιουσίας και την μη ελεγχόμενη προσφορά δανείων προς τους ιδιώτες.

Ωστόσο με το πέρασμα των χρόνων η οικονομική σταθεροποίηση και διάρκεια της κρίσης έπληξε τόσο την ελληνική οικονομία όσο και τα περιφερειακά ευρωπαϊκά κράτη. Για την περίοδο του 2011 το έλλειμμα που παρουσίασε το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο των 27 κρατών – μελών του άγγιξε τα 66.600 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή 0,5% του ΑΕΠ.

Σε πρώτη φάση, οι ανισότητες στην κατανομή του εισοδήματος έχουν την δυνατότητα να διαμορφώσουν συγκεκριμένα κίνητρα για τους πολίτες μίας χώρας και να αναβαθμίσουν την κατάστασή τους μέσω της απασχόλησης. Σε δεύτερη φάση, όμως μπορούμε να υπογραμμίσουμε ότι οι εν λόγω εισοδηματικές ανισότητες τις περισσότερες φορές συνδέονται με δυσάρεστα γεγονότα όπως το έγκλημα και μπορούν να οδηγήσουν σε άνοδο των ποσοστών της φτώχειας και πτώση του βιοτικού επιπέδου.

Σχετικά με τις εκάστοτε αποκλίσεις καθίστανται πιο σημαντικές, ως προς τα ποσοστά του κινδύνου φτώχειας τη στιγμή που η ταξινόμηση του πληθυσμού πραγματοποιούνταν με βάση την επαγγελματική κατάσταση. Αυτό που είναι ευρέως

γνωστό σε όλους, είναι ότι η ομάδα των ανέργων είναι πολύ ευάλωτη. Το γεγονός αυτό προκύπτει από το ποσοστό κινδύνου φτώχειας των ανέργων όπου την περίοδο του 2010 άγγιξαν το 45,0 % στην ΕΕ-27.

Ειδικότερα, η επιβολή των φόρων αφορά κατά κύριο λόγο τη διευκόλυνση της διευρυμένης αναπαραγωγής του κοινωνικού πλούτου, με σκοπό να υπάρξουν καινοτομίες και παραγωγικές επενδύσεις σε συνδυασμό με αποταμίευση. Με βάση τις σχετικές οικονομικές εκτιμήσεις, κάθε χώρα οφείλει να διαθέτει ένα φορολογικό σύστημα, το οποίο στοχεύει στην δίκαιη φορολόγηση, να μπορεί να συμβάλει στην επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία ευκαιριών και να μην επιτρέπει υπερβολικές φορολογικές επιβαρύνσεις, καθώς μπορεί να επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα.

Ο δημόσιος προϋπολογισμός θεωρείται ειδικότερα ως ένα σύνολο λογαριασμών, οι οποίοι προσφέρουν τα ποσά των δαπανών του δημοσίου τομέα και τα ποσά των εσόδων, που εισπράττονται, προκειμένου να καλυφθούν όλες οι σχετικές δαπάνες κατά τη διάρκεια μίας προκαθορισμένης χρονικής περιόδου. Οι οικονομικές διαβαθμίσεις και μεταβολές στις αγορές προϊόντων και εργασίας ως προς την μεγιστοποίηση της ευελιξίας τους και την προώθηση του ανταγωνισμού κατέχουν τεράστια σημασία για την καλύτερη οργάνωση και τη λειτουργία της ΟΝΕ. Οι εν λόγω μεταβολές και διαβαθμίσεις παρέχουν το πλεονέκτημα στα κράτη μέλη να προχωρήσουν σε ενίσχυση της δυναμικής εξέλιξης και της απασχόλησης.

Η εξασφάλιση μίας υγιούς δημόσιας οικονομίας οδηγεί κατά κύριο λόγο και όπως είναι γνωστό στην πραγματοποίηση των βασικότερων πολιτικών σκοπών. Οι σκοποί αυτοί αφορούν κυρίως την ισχυρή και διατηρήσιμη ανάπτυξη. Επιπλέον, διακρίνουμε ότι η εξασφάλιση μίας υγιούς δημόσιας οικονομίας στηρίζει τη προώθηση νέων θέσεων εργασίας. Η σταθεροποίηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας καθιστά πιο εύκολο το έργο της Κεντρικής Τράπεζας να εκπληρώσει τα εν λόγω καθήκοντα, ως προς την εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών.

Προχωρώντας παρακάτω παρατηρούμε ότι ο διορθωτικός μηχανισμός του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης εκτιμά ότι, τη στιγμή που μία χώρα δεν πληροί και δεν τηρεί πιστά τις εκάστοτε υποχρεώσεις της, κατευθύνεται προς την αντιμετώπιση εμφάνισης υπέρογκου ελλείμματος. Μετά την πολυδιάστατη εξάπλωση της οικονομικής κρίσεως τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφάσισαν να προχωρήσουν στην σύσταση ενός συμφώνου, το οποίο θα αφορούσε κατά κύριο λόγο την σταθεροποίηση του κοινού νομίσματος του Ευρώ. Επιπροσθέτως, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός

Σταθερότητας προσφέρει ειδικότερα στήριξη σύμφωνα με τους αυστηρούς περιοριστικούς όρους και προδιαγραφές που περιλαμβάνει.

Επομένως, τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να ακολουθήσουν πιστά τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου, προκειμένου να μην επέλθουν σε επιπρόσθετα οικονομικά προβλήματα. Επίσης, κρίνεται αναγκαίο να δοθεί άμεση λύση στην αύξηση της ανεργίας, μέσω της προώθησης νέων θέσεων εργασίας και καλύτερης διανομής των εισοδημάτων. Κάθε χώρα, οφείλει να επιτελεί το έργο της με βάση το κοινωνικό συμφέρον και την ευημερία του τόπου της. Άρα οι χώρες θα πρέπει να στηριχτούν στην διεκπεραίωση των όρων που θέτει η ΕΕ και να προχωρήσουν μελλοντικά προς την ανάπτυξη και της εξέλιξη της οικονομίας τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Ζόντζηλος, Νικόλαος Γ., (2010), «Οι μακροοικονομικές επιπτώσεις των διαρθρωτικών πολιτικών ενίσχυσης του ανταγωνισμού στην αγορά των μη εμπορεύσιμων αγαθών-υπηρεσιών και στην αγορά εργασίας», IOBE, Ειδικές Μελέτες, Μάιος.

Στράντζαλης Δημήτριος, (2010), «Η Παγκόσμια Χρηματοοικονομική Κρίση και η επίδραση της στις Ελληνικές Τράπεζες», Διπλωματική εργασία, τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Τράπεζα της Ελλάδος, (2010), «Έκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα»,

Χαρδούβελης, Γκίκας Α., (2007), «Μακροοικονομική Διαχείριση και η Ανάγκη Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων μετά την Είσοδο στη Νομισματική Ένωση», Οικονομία & Αγορές, Eurobank Research, Τόμος II, Τεύχος 8, Οκτώβριος.

Χαρδούβελης, Γκίκας Α., (2008), «Η Ελλάδα εν μέσω διεθνούς κρίσης», Ομιλία στο ετήσιο συνέδριο του Ελληνο-Αμερικανικού Επιμελητηρίου: Η Ώρα της Ελληνικής Οικονομίας, Νοέμβριος 24. <http://www.hardouvelis.gr/GET.asp?id=SPEE>

Χαρδούβελης, Γκίκας Α., (2011), «Η υπερκυκλικότητα του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος: ενέργειες για τη μείωσή της», Άρθρο Γ.3, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

Χαρδούβελης, Γκίκας, (2011), “Το χρονικό της Διεθνούς & συνακόλουθης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής κρίσης: αίτια, επιπτώσεις, αντιδράσεις, προοπτική” Εισαγωγικό κεφάλαιο στον τόμο «Από τη Διεθνή κρίση στη κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας – Τι μας επιφυλάσσει το Μέλλον», εκδ. Λιβάνης, Αθήνα 2011.

Ξενόγλωσση

Buiter, Willem και Ebrahim Rahbari, (2011), «Η Ελλάδα και η δημοσιονομική κρίση στην ΟΝΕ», Άρθρο Δ.3, *Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;*, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

Blundell-Wignall, Adrian and Patrick Slovik, (2010), “*The EU Stress Test and Sovereign Debt Exposures*”, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No 4, OECD Financial Affairs Division,

Cabral, Ricardo, (2010), “*E-bonds: Europe’s own subprime teaser rates*”, VoxEU.org, December 15.

Collignon, Stefan, (2011), «*Η έκδοση ιδιωτικών ομολόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως διέξοδος από το ελληνικό δράμα*», Άρθρο Δ.2, *Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;*, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

Cottarelli, Carlo, Lorenzo Forni, Jan Gottschalk and Paolo Mauro, (2010), “*Default in Today’s advanced Economies: Unnecessary, Undesirable, and Unlikely*,” IMF staff position note, SPN/10/12, September 1.

Darvas, Zsolt, Jean Pisani-Feri and André Sapir, (2011), “*A comprehensive approach to the Euro Area debt crisis*,” Bruegel Policy Brief No.. 2011/2, February.

Delpla, Jacques and Jakob von Weizsäcker, (2010), “*The Blue Bond proposal*”, Bruegel policy brief, Issue 2010/03, May.

Economou M, Madianos M, Peppou LE, Patelakis A, Stefanis CN., (2013), «*Major depression in the Era of economic crisis: a replication of across-sectional study across Greece*», Journal of Affective Disorders 145(3):308–14

European Commission, (2010), “*The Economic Adjustment Programme for Greece. Second Review – autumn 2010*”, European Economy, Occasional Papers 72

Eurostat. (2011), «*Cross-sectional European Union statistics on income and living conditions (EU-SILC), 2007 and 2009 users' database*». Luxembourg: European Commission, Eurostat

Frazer, H., & Marlier, E., (2007). «*Tackling child poverty and promoting the social inclusion of children in EU: Key lessons. Synthesis Report, Independent overview based on the 2007 first semester national reports of national independent experts on social inclusion*», Peer Review and Assessment in Social Inclusion. On behalf of the European Commission, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

Frankel. A. Jeffrey and Andrew K. Rose, (1998), “*The Endogeneity of the Optimum Currency Area Criteria*”, The Economic Journal, Vol. 108, Issue 449, July, pp. 1009–1025.

Gros, Daniel and Thomas Mayer, (2011), “*Debt reduction without default?*” CEPS Policy Brief No. 233/ February.

Juncker, Jean-Claude and Giulio Tremonti, (2010), “*E-bonds would end the crisis*” Financial Times, December 5.

Malliaropoulos, Dimitrios, (2010), “*How much did competitiveness of the Greek economy decline since EMU entry?*” Economy & Markets, Eurobank Research, Volume 5, Issue 4, July.

Mayer, Thomas, (2011), «*Διδάγματα από την κρίση χρέους στην Ελλάδα*», Άρθρο Δ.1, *Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;*, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

Stuart K and Soulsby E (2011), «*Reducing global health inequalities*». Part 3: Collaboration and funding. Journal of the Royal Society of Medicine 104(11): 442–8.

Stuckler D, Basu S, Suhrcke M, Coutts A, McKee M. (2009), «*The public health effect of economic crises and alternative policy responses in Europe: an empirical analysis*», Lancet ;374(9686):315–23.